ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4358 ՇՈՒՆԻՍ 23/6 ՅՈՒԼԻՍ 1900 ՈՒՐԲԱԹ 9 ՐԷՊԻԼ ԷՎԷԼ 1318 ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4358

درعليه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 փարա

ԱՐՇԱԼՈՅՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 փարա

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղրշ.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օսմ. Երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխանակն փոստային վուշ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխ 100 դրուշի հաշուով:

Յեղափոխական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերադրի:

Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

Դ.

ԲԱՐԻԶ, 1 Յուլիս

Գլխաւոր դուռնէն ներս մտնելէ յետոյ, երկու հարիւր մէթրի չափ անցքն կը հասնինք Նիբոլա Աւէնիւն, որուն երկու քովերը դէմ առ դէմ կը բարձրանան գեղարուեստից երկու մեծ ու փոքր պալատները, արուեստի երկու շքեղ տաճարներ, որոնք Արուեստահանդէսի շէնքերուն ամէնէն աւելի գեղեցիկները և ամէնէն աւելի խնամուած ուսումնասիրութեամբ կառուցուածներն են:

Այս երկու հոյակապ հրաշակերտները Արուեստահանդէսէն վերջը պիտի մնան ու պիտի ըլլան Ի. դարու ժառանգութիւնը, որոց կանգնումին, գեղեցկացումին մասնակցած են ամէնէն լաւ արուեստագէտները: Ասոնց ամէնուն հաւասկան նուէրը պիտի ըլլան անոնք յաջորդ սերունդին, ու վերջը եկողները զանոնք ուսումնասիրելով պիտի կրնան արդի արուեստին վրայ որոշ դաղափար մը ունենալ:

Անոնք առանց ունենալու ամէնէն վերջի ոճին (L'art ou le style moderne) ձեւերը,—որ թէեւ սիրուն, բայց տակաւին որոշ ուղղութիւն մը չունենալուն կը տարբերի մէկէն միւսը ու աւելի անձնական է,— կը պատկերեն անցեալ դարերու ճարտարապետութեանց, աւելի Վերածնութեան ընդունած և սրբագրած ձեւերը: Դասական արուեստին ամէնէն գեղեցիկ երկու գործ ըլլ կարելի է կոչել զանոնք, որ յատկացուած են արուեստագէտներու երաշներուն, ստեղծումներուն ցուցադրութեանց: Փոքր Պալատը իր թանգարան ու մասնակի գեղարուեստական ցուցադրութեանց պիտի ծառայէ, իսկ Մեծ Պալատը պիտի յատկանայ տարեկան գեղարուեստական մեծ Սալոնին: Իսկ հիմա առաջինը կը պարունակէ մինչեւ այս դարուն սկիզբը ֆրանսական արուեստին թանկագին գործերը, իսկ երկրորդը ամբողջ վերջին ԺԹ. դարու ֆրանսական ու օտար արուեստին նկարչական, արձանագործական, ճարտարապետական կարեւոր գործերը:

Այս երկու պալատները Արուեստահանդէսէն յետոյ սեպհական էթիւնը պիտի ըլլան Բարիզ քաղաքին, որ արդէն առնն, 25 միլիոնի չափ ծախքը ինք հոգացած է:

Փոքր Պալատին համար մեզ կ'ընծայէ ճարտարապետական շատ սիրուն կտոր մը: Ճիշդ մէջտեղը կը գտնուի բուլորակաձեւ սրահով լայն բացուածք մը որուն խորը քսան մարմարեայ աստիճաններով կը հասնինք դէպի շքեղ սկիզբոյն վանդակին առջեւ: Մուտքի կամարաձեւ դրան ու այս մասին բուլորակաձեւ սրահին մէջտեղ միահարթ վիմոց մը կայ, ուր արդի ֆրանսական դպրոցին ամէնէն տաղանդաւոր արուեստագէտ վարպետներէն մէկին՝ Ինժալպէր, քանդակած է խորհրդաւոր ամբողջութիւն մը «Ապոլոնը Մուսաներու մէջտեղ», որոնք ամէնքը կը կազմեն Բարիզ քաղաքին խորհրդանշանը: Մեծազօր ոստանին, լուսոյ մայրաքաղաքին ուրը նստած է շնորհալի դէմքով կին մը որ Սէն գետը կը խորհրդապատկերէ: Ու ասկէ վար երկու ծայրերը Ովկիանոսը ու Մէջերկրականը, Ցրտնան շրջապատող երկու ծովերը ներկայացնող դէմքեր կան: Բոլորակ պատկին սիւներուն վրայ հանդչող երկու հորիզոնական ծայրերուն վրայ Նկարչութիւնը և Քանդակագործութիւնը ներկայացնող արձաններ կան արտայայտիչ ու շնորհալի դիրքերու մէջ: Սանդուխին երկու քովերն ալ կան մէյ մէկ խումբ անդրիներ: որոնց մէկը տաբլոյն չորս եղանակները կը ներկայացնէ:

Շէնքին ճակատի գլխաւոր մասիքը կազմող այս դրան երկու քովերէն յունական ոճով սիւնաշար մը կը սկսի 32 սիւներէ բաղկացեալ, որոնք փափկութեան, վայելչութեան, ծիծաղկոտ շքեղութեան պայմ մը կու տան ամբողջութեան: Սիւներու մէջտեղ ուղղանկիւն լայն պատուհաններ կը բացուին, որոնց իւրաքանչիւրին վրայ գտնուած լեցուն մասին մէջ հարթ քանդակներ (bas-relifs) կան: Ճակտի մասին երկու ծայրերը կը գտնուին երկու տաղաւարներ, պսակուած եռանկիւնաձեւ ֆրոնդոնով, որոնց վրայ կը բարձրանան քառանկիւնաւոր գմբէթներ: Ֆրոնդոնին մէջտեղ գտնուած մասը զարդաշէջանակի մը մէջ կը կրէ Բարիզ քաղաքին նաւը: Զարդաշէջանակին երկու քովերը դայն վերցնելու դիրքերու մէջ երկու կնոջ արձաններ կան քանդակուած, որոնց ոտքերը կը հանդչին պտղայորդ եղէւիրներու վրայ:

Շէնքին կողմակի ճակատները մասնաւոր զարդարանք մը չունին, նոյն ոճով յունական սիւներ, եօթնական կամարաձեւ պատուհաններ, որոնց մէջտեղ արձաններու յատկացուած որմախորշեր կան:

Եռաւոր ճակատն ալ նոյն ճաշակով շինուած ու վերջաւորուած է երկու բուլորակաձեւ ու գմբէթաւոր տաղաւարներով: Այս կողմի դրան վրայ կայ ժամացոյց մը որուն վերեւ բարձրանդակուած կը գտնուին Պարկեան երեք քոյրերը (Les trois Parques): Անոնցմէ իւրաքանչիւրը մարդկային կեանքի սկիզբին ու վախճանին մէջ իր բաժինը ունի, վերջինը մանաւանդ, անողոքաբար դայն ներկայացնող թելը իր մկրատով կտրելու վրայ է: Անոնց քով կան Ցերեկը ու Գիշերը ներկայացնող երկու արձաններ, երկու խորհրդաւոր դէմքեր, որոնք օրուան ցինչեւ գիշերման երկարող մարդկութիւնը կը ցուցնեն այլաբանօրէն: Ասոնցմէ վեր շէնքին պսակին վրայ կան նաեւ Պատմութիւնը և Հնութիւնը ներկայացնող երկու արձանախումբեր:

Դուրսի այս այլաբանական քանդակներէն զատ ներսը բակին մէջ ալ կան ուրիշներ: Հմբաւը ներկայացնող երկու արձաններ, որոնցմէ մէկը դափնիէ, իսկ միւսը կաղնիի տերեւներ կ'ընծայէ Բարիզ քաղաքին: Ուրիշ տեղ մը, իր ձեռքը հայրի մը բռնող կին մը կը ներկայացնէ «Ճշմարտութիւնը արուեստին մէջ»: Ուրիշ մըն ալ որ կը ներկայացնէ «Քմայքը արուեստին մէջ», իր մատներով կը դգուէ շքեղ մանեակ մը, իր ոտքերը կը հանդչեցնէ այծքաղի մը վրայ, իրը անկողին ունենալով սիրամարգի փետուներ: Կայ նաեւ Դիտութիւնը ներկայացնող ծերունի մը, որ աշխարհացոյց քարտէսներու և աստեղագիտական գործիքներու խորհուրդ կը հարցնէ: Ուսումնասիրութիւնն ալ ներկայացուած է պապիրուսներու վրայ Գիւխակ պատանի մը արձանով:

Երբ Փոքր Պալատին մեծ դռնէն ներս մտնենք, կը գտնուինք կեդրոնական գմբէթին տակ որ 22 մէթր տրամագիծ ունի. երկու քովերնիս կը բացուին խոշոր սրահներ, ու անոնց ծայրերն ալ անկիւնի գմբէթներուն տակ ուրիշ աւելի պզտիկ սրահներ: Ասոնք շէնքին ներքին մասին ամէնէն աւելի գեղեցիկ սրահներն են, ունենալով նրբարուեստ, ճաշակաւոր, ճերմակ վանդակներով զարդարուն ձեղունները, որոնցմէ աչքը չուզեր բաժնուիլ, որովհետեւ կարելի չէ այդ վնասուած ու յաջողուած ձեւերուն վրայ չհիանալ: Այս ճակատին կողմի սրահներէն զոյգ կարգ ուրիշ բոլորակաձեւ սրահներ ալ կը սկսին, որոնք շէնքին ամբողջ շրջանը կ'ընեն, ու ատոնցմէ դատ ներքին պարտէզին շուրջը կը գտնուայ ուրիշ երրորդ սենեակաւոր բոլորակ ճեմելիք մը: Ծաղկազարդ պարտէզին մէջ կան մոգաթիկ յատակներով երկու աւազաններ և քանի մը ճերմակ մարմարէ այլաբանական իրանդրներ:

Այսչափ խնամով, ուսումնասիրութեամբ կանգնուած պշեշէն ապարանքին մէջ արքայազուններ չէ որ պիտի բնակին և ոչ ալ երկրին մեծահարուստ իշխանները: Արուեստի վառարան, յաղթանակին համար կանգնուած շէնքն է ասիկա, ուր շաբաթում են միայն ֆրանսական արուեստին սկիզբէն սկսեալ մինչեւ 1800 թուականը հանող շրջանին վերաբերեալ թանկագին ու մեծարժէք գործերը, որոնցմէ ծնած է արդի արուեստը: Հոն կը տեսնենք Ժան-Կուժոն, Հուտոն, Բարբօ, արձանագործներուն, և Վաթօ, Ֆրաֆոնար, Բարօ, Պուշէ եւն. նկարիչներուն դուսկ-գործոցները:

Նախապատմական դարու վերաբերեալ առարկաներու յատուկ բաժին մէջ կը տեսնենք նիզակներ, կացիններ, նետեր, անօթներ, եւն. շինուած շատ նախնական արուեստով մը: Փոքրիկ, անագապղնձէ, յախճապակիէ, կիսուռածանկար հին առարկաներու, հիւսուածեղէններու, ապակեղէններու, մետաղներու, շատ հին ձեռագիր գիրքերու, ինչպէս նաեւ Վերածնութեան շրջանին վերաբերող յայտնի արուեստագէտներու գործերու հաւաքածուները ցուցադրուած են այլ և այլ մասերու մէջ, ու սրահներու պատերը ծածկուած են թանկագին նկարներ գորգերով: Կան նաեւ վայտէ քանդակներու, ամէն տեսակ ոճով կահերու, ժամացոյցներու, ոսկերչական առարկաներու, գոհարեղէններու հաւաքածոներ: Ասոնց ամէնուն մէջ պատոյտ մը շատ շահեկան ու հրահանգիչ է: Այցելող մը անպատճառ կ'երթայ մանաւոր կերպով դիտելու ծալքանի արձանագործին քանդակած մէկ մարմարեայ ճարտարարուեստ ժամացոյցը գեղակերտ սատրի ձեւով, դրուած պատուանդանի մը վրայ, որուն շուրջը արուեստագէտը Երեք Շնորհները ներկայացնող երեք կնոջ արձաններ կերտած է հիանալի փափկութեամբ ու արուեստով: Այս հրաշակերտ ժամացոյցին տէրն է Բամնոս անուն մեծահարուստ մէկը, որ հակառակ անգլիացի մը առաջարկած մէկ ու կէս միլիոն ֆրանքին, Արուեստահանդէսին յեսոյ դայն պիտի նուիրէ Լուվրի հնութեանց թանգարանին:

Ե. ԿԱՄԻԿԵԱՆ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի ուսանողութեանց դիւրութեան համար:

ՄԱՂԵՐԴԻ ԳՈՐԾԵՐ

ՄՂԵՐԴ, 4 յունիս 1900

Մայիսի հետ սկսան և վերջացան նաեւ տեղիս եկեղեցւոյ յարակից շէնքերուն վերակուսած նորոգութիւնները որոնք անցեալ աշնան կիսկատար մնացած էին ձմեռը վրայ հասնելուն առթիւ: Առաջիկայ աշնան կը մնայ միայն ոմանց տանիքներուն ծեփը զոր եղանակիս մէջ կարելի չէ շինել վերջացնել ճրսի(=կրի) ընախօսական յատկութեան բերումով, այն է նոր կրածեփը ամրան սաստիկ տաքութեամբ կ'ընդլայնի և կը վնասէ ամբողջ շէնքին: Ընդհանուր ծախքը 2050 դրշ: —Մէհիտը 19 էն: Նոր բացուած հանդանակութեան արդիւնքով յուսալի է գոցել զայն:

Հիմակ Առաջնորդարանը թաղէն եկեղեցին փոխադրուած է, ծաղկոցն ալ իրեն մասնաւոր շէնքին մէջ: Եկեղեցիին բակը հարթուած և շրջափակը նորոգուած է: Առ այս նուիրական պարտք կը սեպեմ հրապարակաւ շնորհակալութիւն և սրտի անխառն գոհունակութիւն յայտնել մեր Տեղապահ Հօր այս անգամ ցոյց տուած հոգածութեան և կորովի ձեռնարկութեան համար: Գերապատուութիւն ոչ միայն բաւականացաւ անձամբ հսկել նորոգութեան, այլ սկիզբէն մինչեւ վերջ վարպետը հրահանգելով և բանտրներուն դժուարագոյն աշխատութեանց օգնելով կացին ու թի կը բանեցնէր առանց նայելու կազմին ակներեւ տկարութեան: Եւ ասով յարգելի Արմաշականը ուսումնասիրեցաւ թէ ինչպէս զատ կու տայ գործնական ոգի մատակարարութեան և ընդունակութիւն, ինչ որ պատիւ կը բերէ իրեն և իր պատկանած հաստատութեան:

Այս պահուս գաւառ. Քաղաքական ժողովը ներկայացնող երեք անդամները նշանի առնելով մեր ազգականց դպրոցին անկերպարան վիճակը, որուն վրայ գրած եմ նախորդ նամակով, Տեղապահ Հօր դիմեցին որ ուղղակի իր հսկողութեան տակ առնէ զայն: Ն. Գերապատուութիւն սիրով ստանձնելով այդ հոգն ալ անմիջապէս պաշտօնի վերակոչեց հրաժարեալ վարժուհին: Այն օրէն է վեր երկու վարժուհիները համերաշխութեամբ կը շարունակեն իրենց պաշտօնը: Այսպէս լուծուեցաւ կողմեան հանգոյցը որուն առթիւ մեր ուսումնականք(.*) դասալիք եղած՝ վերջապէս տեղի տուին:

Ու ներկայ պարագաներուն մէջ Ազգ. Պարբերաքարանը կը յանձնարարէ տեղիս գաւառային Քաղաքական ժողովոյ անմիջապէս կազմել հոգաբարձութիւն մը, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ նպատակ-ընկալ դպրոցներուն և որբերուն նիւթական ու բարոյական մատակարարութիւնը:

Սկզբունքէ և յարատեւութեան ոգիէ զուրկ տեղւոյս ժողովականները—անշնորհաւորութեամբ—իրենց ապիկարութեան պատճառով շատոնց ցրուած են. Ուսումն. Խորհուրդի վիճակը արդէն ծանօթ է Արեւելեան ուշիմ ընթերցողներուն, և երբ ուսուցիչները չեն կրնար մասնակցիլ կազմուելիք հոգաբարձութեան, իր օրապահիկը եւեթ մտածելու ճակատագրուած արհեսաւորը դասակարգին մէջն ալ գործի մարդ կը պակսի. ուրեմն կրնաք կասկել այլեւս թէ մեր վարժարանները ինչ ջաբի վրայ են, երբ կազմուելիք հոգաբարձութիւնը հոգաբարձութիւն մը պիտի ըլլայ պարզապէս, իշխդայէ լաւագոյնին, դպրոցի լեզուէն չհասկացող խել մը մեծ-ազգաներու հաւանական ընտրութեամբ: Զոյներ՝ որոնք, ինչպէս փորձով դիտենք, նախ գիրենք կոչող պաշտօնին հրապուրիչ անունէն զատ ամենայն սիրով: Բայց երբ չափազանց կը նողկար ալ՝ այդ անճոռնի հրեշին տեսքէն:

Օպրօն նոյնպէս վար առաւ իւր գլուխը հապիտին վրայէն և թողուց որ լրացնէ ան իր մրափը՝ ուսերուն վրայ գլտնուող բուն իր խենթի գլուխով:

Այսպէսով Դիմանիայի հետ կատարելապէս հաշտուելէ ետքը, Օպրօն պատմեց անոր՝ սիրահարներուն պատմութիւնը եւ անոնց գլխերպային կռիւը: Դիմանիա հաւանեցաւ երթալ անոր հետ, անոնց արկածներուն ելքը տեսնելու համար:

Օպրօն և Դիմանիա մարդի մը վրայ գտան սիրահարները և անոնց պարմանուհիները, որոնք իրարմէ ոչ հեռու կը քնանային. որովհետեւ Բլքը, դարմանելու համար իր նախկին ձախողուածը, ամենամեծ փութաջանութեամբ յաջողած էր մէկ տեղ մը հաւաքել զանոնք, անձանաչ իրարու, և մեծ զգուշաւորութեամբ փարատած էր Լիզանտրի աչքերէն առնի գիւթութիւնը՝ այն դեղմամբ՝ զոր Օպրօն տուած էր իրեն:

Էն առաջ Հերմիա բացաւ աչքերը եւ իր կարուսած Լիզանտրը իրեն շատ մօտ քնացած գտնելով, կը նայէր անոր ու կը զարմանար անոր տարօրինակ փոփոխմութեան վրայ: Նոյն պահուն Լիզանտր ալ բացաւ աչքերը և իր սիրելի Հերմիան տեսնելով, վերստացաւ իր բանականութիւնը որ մթագնած էր առաջ, և այդ բանականութեամբ՝ Հերմիայի համար ունեցած սէրը. ու սկսան խօսակցիլ գիշերուան արկածներուն վրայ, տարակուսելով թէ՝ արդեօք ստուգապէս պատահած էին այդ բաները, թէ երազքնին մէկ՝ նոյն ահռելի երազը կը տեսնէին:

Այդ միջոցին Հելենա և Տիմիդրիոս ալ արթնցած էին և անուշ քուն մը կազդուրած ըլլալով Հելենայի խանգարուած ու կրքոտ երեւակայութիւնը, մեծ հաճոյքով ունկնդրեց այն սիրոյ խոստումներուն՝ զորս Տիմիդրիոս կը շռայլէր դեռ, և որոնք, իր մեծ զարմացման և հրճուանքին մէջ, անկեղծ ըլլալ կը թուէին:

Այս գիշերաթափառիկ չքնաղ պարմանուհիները, ալ ոչ եւս հակառորդ իրարու, անգամ մըն ալ եղան անկեղծ բարեկամուհիներ, և բոլոր անցեալ անպարկեշտ խօսքերը ներեցին իրարու ու հանգիստ սրտով խորհրդակցեցան թէ իրենց ներկայ կացութեան մէջ ինչ կը մնար ընել՝ երբ էն լաւագոյնը: Ծուռով հաւանեցան պաշտպանութիւն տալ Տիմիդրիոսի, որպէս զի, — քանի որ դարձած էր Հերմիայի թեկնածու ըլլալէ, — Ջանայ յետս կոչել տալ Հերմիայի հօր՝ այն անգութ մահավճիռը, որուն դատապարտուած էր անոր աղջիկը: Տիմիդրիոս կը պատասխանէր Աթէնք վերադառնալ իր հաշտարարի պաշտօնով, երբ, ի մեծ զարմացում, երեւան ելաւ Հերմիայի հայրը՝ Եկիոս որ իր փախստական աղջկան հետապնդումով անտառ մը-ատ էր:

Երբ Եկիոս խնացաւ որ Տիմիդրիոս չպիտի ամուսնանար իր աղջկան հետ, այլ եւս չյամառեցաւ Լիզանտրի փեսայութեան, այլ, հաւանեցաւ չորս օր ետքը պսակել զանոնք, դանուելով ճիշտ այն օրուան մէջ՝ ուր Հերմիա կենդանաբար ըլլալու դատապարտուած էր. ճիշդ այդ օրը Հելենա ուրախութեամբ հաւանեցաւ ամուսնանալ՝ իր սիրեցեալ և այժմ հաւատարիմ Տիմիդրիոսի հետ:

Օպրօն և Դիմանիա որոնք անտեսանելի հանդիսականներն էին այս հաշտութեան, և որոնք այժմ կը տեսնէին իրենց յաջող գործավարութեամբ ի գլուխ ելած տարփաբորոտներու պատմութեան այն ուրախութիւն ելքը, այնքան մեծ հաճոյք զգացին որ, որոշեցին այդ մեծաւոր հարսանիքը խաղերով և խնդութիւններով հրատարակել:

Թարգմ. ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԵՌՈՎՔ

Վ. ԵՐԶ.

ՈՒԽՏԵՐՈՒ ԵՐԱԽՏՅՈՒԹԻՒՆ

Մանկամարմի բարեպաշտական սովորութիւնը, իր հեռաքրքրաշարժ տեսարաններ հետ մասնաւոր հրապոյրը ունի: Թէ և Սրբազանէն ու Արմաշէն զատ շենք կարծեր որ ուրիշ վանքեր ալ ունին այս սովորութիւնը, սակայն այս արարողութեան յատուկ տրուած Որդրդատեսը, որուն օրինակները դեռ կը գտնուին Արմաշու վանքին մէջ, ուխտաւորութեան յատուկ հին օրէնքի պատուէրները կը յիշեցնէ, գեղեցկօրէն յարմարցուած Ս. Գրքի ընթերցուածներով և Շարականներ-ուածներով մանուկներու վրայ: Ընծայեալ մանուկը սեղանին առջեւ կը տարուի վանահօր առաջնորդութեամբ և երեք անգամ կ'երկրպագէ խորանին: Այս օրէն է վեր երկու վարժուհիները համերաշխութեամբ կը շարունակեն իրենց պաշտօնը: Այսպէս լուծուեցաւ կողմեան հանգոյցը որուն առթիւ մեր ուսումնականք(.*) դասալիք եղած՝ վերջապէս տեղի տուին:

Ու ներկայ պարագաներուն մէջ Ազգ. Պարբերաքարանը կը յանձնարարէ տեղիս գաւառային Քաղաքական ժողովոյ անմիջապէս կազմել հոգաբարձութիւն մը, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ նպատակ-ընկալ դպրոցներուն և որբերուն նիւթական ու բարոյական մատակարարութիւնը:

Սկզբունքէ և յարատեւութեան ոգիէ զուրկ տեղւոյս ժողովականները—անշնորհաւորութեամբ—իրենց ապիկարութեան պատճառով շատոնց ցրուած են. Ուսումն. Խորհուրդի վիճակը արդէն ծանօթ է Արեւելեան ուշիմ ընթերցողներուն, և երբ ուսուցիչները չեն կրնար մասնակցիլ կազմուելիք հոգաբարձութեան, իր օրապահիկը եւեթ մտածելու ճակատագրուած արհեսաւորը դասակարգին մէջն ալ գործի մարդ կը պակսի. ուրեմն կրնաք կասկել այլեւս թէ մեր վարժարանները ինչ ջաբի վրայ են, երբ կազմուելիք հոգաբարձութիւնը հոգաբարձութիւն մը պիտի ըլլայ պարզապէս, իշխդայէ լաւագոյնին, դպրոցի լեզուէն չհասկացող խել մը մեծ-ազգաներու հաւանական ընտրութեամբ: Զոյներ՝ որոնք, ինչպէս փորձով դիտենք, նախ գիրենք կոչող պաշտօնին հրապուրիչ անունէն զատ ամենայն սիրով: Բայց երբ

ուսանքին մէջ, անկեղծ ըլլալ կը թուէին:

Այս գիշերաթափառիկ չքնաղ պարմանուհիները, ալ ոչ եւս հակառորդ իրարու, անգամ մըն ալ եղան անկեղծ բարեկամուհիներ, և բոլոր անցեալ անպարկեշտ խօսքերը ներեցին իրարու ու հանգիստ սրտով խորհրդակցեցան թէ իրենց ներկայ կացութեան մէջ ինչ կը մնար ընել՝ երբ էն լաւագոյնը: Ծուռով հաւանեցան պաշտպանութիւն տալ Տիմիդրիոսի, որպէս զի, — քանի որ դարձած էր Հերմիայի թեկնածու ըլլալէ, — Ջանայ յետս կոչել տալ Հերմիայի հօր՝ այն անգութ մահավճիռը, որուն դատապարտուած էր անոր աղջիկը: Տիմիդրիոս կը պատասխանէր Աթէնք վերադառնալ իր հաշտարարի պաշտօնով, երբ, ի մեծ զարմացում, երեւան ելաւ Հերմիայի հայրը՝ Եկիոս որ իր փախստական աղջկան հետապնդումով անտառ մը-ատ էր:

Երբ Եկիոս խնացաւ որ Տիմիդրիոս չպիտի ամուսնանար իր աղջկան հետ, այլ եւս չյամառեցաւ Լիզանտրի փեսայութեան, այլ, հաւանեցաւ չորս օր ետքը պսակել զանոնք, դանուելով ճիշտ այն օրուան մէջ՝ ուր Հերմիա կենդանաբար ըլլալու դատապարտուած էր. ճիշդ այդ օրը Հելենա ուրախութեամբ հաւանեցաւ ամուսնանալ՝ իր սիրեցեալ և այժմ հաւատարիմ Տիմիդրիոսի հետ:

Օպրօն և Դիմանիա որոնք անտեսանելի հանդիսականներն էին այս հաշտութեան, և որոնք այժմ կը տեսնէին իրենց յաջող գործավարութեամբ ի գլուխ ելած տարփաբորոտներու պատմութեան այն ուրախութիւն ելքը, այնքան մեծ հաճոյք զգացին որ, որոշեցին այդ մեծաւոր հարսանիքը խաղերով և խնդութիւններով հրատարակել:

Թարգմ. ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԵՌՈՎՔ

Վ. ԵՐԶ.

—)(5)(—

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԷՆ

ՇԷՔՍՊԻՐԷՆ ՎԷՊԵՐ

ԱՄԱՌ ԴԻՇԵՐՈՒԱՆ ԵՐԱԶ ՄԸ

—Քնացիր զուն և ես պահեմ քեզ իմ բազուկներուս մէջ: Գացէ՛ք, հուրիներ, ցրուեցէք: Այծտերեւիներն կամ խաղտիկ Կուսաթիթիկին պէս՝ որ կնձնիին կեղեւտ ոտներուն կը պլլուի, էդ բաներն ալ այդ չոր մատներուն մատնիներ կը դնէ: Ո՛հ սրշափ կը սիրեմ զքեզ, ո՛րշափ. կը խնդենամ՝ վրադ:

Երբ Օպրօն տեսաւ որ հապիտը Դիմանիայի բազուկներուն մէջ կը քնանար, մտեցաւ այս վերջինին և յանդիմանեց զայն՝ իր ընորհն ու սէրը իշու մը շռայլած ըլլալուն համար:

Ասոր առարկութիւն մը չկրցաւ ընել ան, որովհետեւ, նոյն պահուն իսկ՝ կը քնանար հապիտը իր բազուկներուն մէջ, իր իշակի գլուխով, որուն ծայրերէն պսակ մը շինած էր ինք:

Օպրօն բաւական կշտամբելէ ետքը զայն, նորէն ուղեց ոլիներէ գողցուած տղան՝ Դիմանիա իր ամուսնոյն կողմէ նոր սիրական մը հետ գտնուելէն ամչցած՝ չհամբձակեցաւ մերժել խնդիրքը:

Օպրօն այսպէսով ձեռք ձգելէ ետքը այն փոքրիկ տղան, զոր երկար ատենէ ի վեր կը բաղձար իր մանկաւիկը ընել, գթաց այն ամօթ վիճակին՝ որուն մատնուած էր Դիմանիա իր սքանչելի հնարքին միջոցաւ, և միւս ծաղիկին հիմէն քանի մը կաթիլ դնելով անոր աչքերուն մէջ, Դիմանիա դտաւ անմիջապէս իր զգայնութիւնը ու ապրեցաւ իր վերջին սիրահարութեան վրայ, յայտնելով որ

զոր Օպրօն տուած էր իրեն:

Էն առաջ Հերմիա բացաւ աչքերը եւ իր կորուսած Լիզանտրը իրեն շատ մօտ քնացած գտնելով, կը նայէր անոր ու կը զարմանար անոր տարօրինակ փոփոխմութեան վրայ: Նոյն պահուն Լիզանտր ալ բացաւ աչքերը և իր սիրելի Հերմիան տեսնելով, վերստացաւ իր բանականութիւնը որ մթագնած էր առաջ, և այդ բանականութեամբ՝ Հերմիայի համար ունեցած սէրը. ու սկսան խօսակցիլ գիշերուան արկածներուն վրայ, տարակուսելով թէ՝ արդեօք ստուգապէս պատահած էին այդ բաները, թէ երազքնին մէկ՝ նոյն ահռելի երազը կը տեսնէին:

Այդ միջոցին Հելենա և Տիմիդրիոս ալ արթնցած էին և անուշ քուն մը կազդուրած ըլլալով Հելենայի խանգարուած ու կրքոտ երեւակայութիւնը, մեծ հաճոյքով ունկնդրեց այն սիրոյ խոստումներուն՝ զորս Տիմիդրիոս կը շռայլէր դեռ, և որոնք, իր մեծ զարմացման և հրճուանքին մէջ, անկեղծ ըլլալ կը թուէին:

Այս գիշերաթափառիկ չքնաղ պարմանուհիները, ալ ոչ եւս հակառորդ իրարու, անգամ մըն ալ եղան անկեղծ բարեկամուհիներ, և բոլոր անցեալ անպարկեշտ խօսքերը ներեցին իրարու ու հանգիստ սրտով խորհրդակցեցան թէ իրենց ներկայ կացութեան մէջ ինչ կը մնար ընել՝ երբ էն լաւագոյնը: Ծուռով հաւանեցան պաշտպանութիւն տալ Տիմիդրիոսի, որպէս զի, — քանի որ դարձած էր Հերմիայի թեկնածու ըլլալէ, — Ջանայ յետս կոչել տալ Հերմիայի հօր՝ այն անգութ մահավճիռը, որուն դատապարտուած էր անոր աղջիկը: Տիմիդրիոս կը պատասխանէր Աթէնք վերադառնալ իր հաշտարարի պաշտօնով, երբ, ի մեծ զարմացում, երեւան ելաւ Հերմիայի հայրը՝ Եկիոս որ իր փախստական աղջկան հետապնդումով անտառ մը-ատ էր:

Երբ Եկիոս խնացաւ որ Տիմիդրիոս

թեան ուխտն ու նուէրը ամենէն հաճելի պատարագը համարուած է։

Այժմ տեղն է յիշել թէ որպէս զի ուխտաւորի մը նուիրական ըլլայ՝ հոն պէտք է գտնուի սրբոց դերեզման կամ յիշատակ։ Լուսաբրիւրներն ու գերեզմանոցները իրրեւ ժողովրդական ուխտատեղի բարեպաշտ մայրեր ու մամիներ, մանուկներ և աղջիկներ սովորութիւն ըրած են երթալ և աղբիւրի շուրջ ճաճ մացառին կամ ծառին վրայ չորեղէններ կապել, ու մոմեր վառել և մանր դրամներ ալ ձգել։ Ասոնց կրնանք աւելցնել այն ուխտատեղիները, որոնց վրայ խաչով ու խաչհանգիստով նուիրումներ կ'ըլլան և որոնցմէ կրնանք յիշել սա քանի մը սրբատեղիները միայն, Խաչադրիւք, Խաչափայտի Ջուր, Խաչկալ, Խաչայ Վանք, Խաչոլ, Խաչ Տաղը, Խէշավանք, Խնկաձոր, Խնդրակատար և ուրիշ շատ մը նուիրական վայրեր, որոնք հայաբնակ գաւառներու մէջ անպակաս են, և ուխտաւորներ կը տանին ուխտերու երթայրիքը հո՛ն, տեսակ մը պատկառանքով։ Ա. Տ. Մ.

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Զինու դէպքեր

Պաշտօնական հեռագիրներ.— Երկու հրամանագիրներ.— Բէքինի կացութիւնը.— Զանազան լուրեր.— Ձաբոն.— Տէրութիւններ։

Անգլիացի դեր-ծովակալը հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Անգլիոյ ծովային նախարարութեան.

Զէ-Ֆու, 30 յունիս.— Թաքուի ամրոցներուն ռմբակոծմանը պահուն Ալեքէրին անգլիական մարտանաւին և Իլթիս գերման թնդանօթակրին հրամանատարներուն ընթացքը ընդհանուր աքանչացում պատճառեց։ Թաքուի գետին ճամբան մինչեւ Թիէն-Զին հիմա 51 մղոն հեռաւորութեան վրայ բաց է, Թաքուէն սկսեալ։ Թիէն-Զին գտնուող ընդհանուր հրամանատարին հետ հաղորդակցութիւնները դժուար են։ Քրատքի հրամանին տակ գտնուած զօրախումբը պատերազմելով Թիէն-Զին մտաւ։ Քրատքը հրամայած էր նաև Թաքուի ամրոցներուն վրայ յարձակող զօրախումբերուն։ Քիզ հրամանատարը քանդեց Թաքուէն 13 մղոն հեռուն և գետեղերքին վրայ գտնուած ամրոց մը, զորս թողած էին Զինացիները։ Այդ կերպով բաց ճամբայ մը գտան գետակին հետեւող զինուորները։ Թիէն-Զինի նաւարանը յունիս 27ին դրաւուած է։ Անգլիական նաւային կիսաբաժինը ունեցաւ 5 մեռեալ և 23 վիրաւոր, որոնց մէկը՝ տեղակալ։ Ուօրընէն սպային յանձնուած է գետակի և վեր գացող անգլիական զինուորներուն հրամանատարութիւնը ինչպէս նաեւ հաղորդակցութեանց ճամբաներուն պաշտպանութիւնը։ Դեր-ծովակալ Ալեքսիէվ, կուսակալ սահմանագլուխներուն ու Քիաո-Թոնկի նահանգին և ընդհանուր հրամանատար Մայրագոյն Արեւելքի ռուս զինուորներուն, հոս հասաւ և դէպ ի Թիէն-Զին ճամբայ ելաւ։ Դեր-ծովակալը բոլոր ռուս զինուորներուն ընդհանուր հրամանատարութիւնը պիտի ստանձնէ։ Անգլիացի հարիւրապետ մը որուն թոքը մէկ կողմէն միւս ծակուեցաւ կապարով, լաւ վիճակի մէջ է։ Տէրութիւնները մինչեւ հիմա ցամաք հանած են 53 դաշտային թնդանօթ 36 խորտակէց և 520 սպայ ու 13 500 զինուոր որ սապէս կը բաժնուին։— Ռուսիա՝ 117 սպայ ու 5817 զինուոր, Ճաբոն 119 ու 3709, Անգլիա՝ 184 ու 1700, Գերմանիա՝ 44 ու 1300, Ֆրանսա՝ 17 ու 387, Մ. Նահանգները՝ 20 ու 329, Իտալիա՝ 7 ու 131 և Աւստրիա՝ 12 ու 127։

—Շանկայէն կը հեռագրեն Տէյլի Էքսբրէսի թէ խիստ կարեւոր կայս. երկու հրամանագիրներ կան։ Ատոնց առաջինը, յունիս 20 թուականով, մայրաքաղաքին շուրջը պատահած վերջին դէպքերը կը թուէ և խռովութիւնները կրօնական մոլեռանդութեան վերագրելով կ'ըսէ.

«Հիմա որ օտար զինուորները Թաքուի և Բէքինի մէջտեղը կը գտնուին, Զինու յարաբերութիւնները՝ օտարականներուն հետ՝ խիստ դժուարացած են։ Հետեւաբար Զինու կառավարութիւնը ինքզինքը պարտաւոր կը գայ պահանջել բոլոր կուսակալներէն և կառավարիչներէն որ իրենց անձնուիրութեան ապացոյցը տան նոյն իսկ ինքզինքին զոհելով, եթէ հարկ ըլլայ։»

Հրամանագիրը կը հրաւիրէ վոխրաքանները պէտք եղածը ընել՝ բանակներ կազմակերպելու եւ անհրաժեշտ դրամները գտնելու՝ որպէս զի երկիրը արշաւանքին դէմ պաշտպանուի և օտարականները ծովը նետուին։ Միւս հրամանագիրը կը գովէ Պոքսրները՝ Բէքինի վրայ քալող օտարականները ետ մղած ըլլալնուն համար։ Հրամանագիրը կը յանձնարարէ կառավարական պաշտօնեաներուն՝ աջակցիլ Պոքսրներու հայրենասիրական գործին։ Հարաւային նահանգներու պաշտօնեաները բնաւ կարեւորութիւն չտուին այդ հրամանագիրներուն։ բայց պատճառներ կան կարծելու որ Զէ-Ֆուի կառավարիչը պիտի յարի Թուան իշխանին կուսակցութեանը։

—Նան-Քինէն կը հեռագրեն Տէյլի Էքսբրէսի թէ Ֆրանսական քահանաներու առած տեղեկութիւններուն նայելով յունիս 20էն ի վեր Բէքինի մէջ կը շարունակուի օտարականներուն հրապարակային ոգեւորութիւնը։ Բէքինէն Զէ-Ֆու հասած սուրհանդակ մը լուր տարեր է թէ Բէքինի մէջ մեծ անձկութիւն կը տիրէ։

—Սէյմուր ծովակալին զօրախումբէն սպանուած զինուորներու դիակները կը-տոր կտոր եղած են։

—Ուէյ-Հայ-Ուէյի մէջ ալ խռովութիւններու սկզբնաւորութիւն մը տեղի ունեցեր է։

—Հավասի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պ. Սապուռօ որ 1899էն ի վեր Շանկայի Ֆրանսական հիւպատոսարանին ծառայութեանը մէջ կը գտնուէր, թաղպետական պաշտօնարանին մէջ սպանուեր է Ֆրանսացի երկու նաւաստիներու հետ։

— Շանկայէն յունիս 1 թուականով կը հեռագրեն.—Նան-Քինի փոխարքան թէեւ Բէքինէն հրաման ստացեր է օտարականներու դէմ թնդանութեանց սկսելու, սակայն փոխարքան չէ ընդուներ։ Այնպէս կ'ենթադրուի թէ Պոքսրներու ներկայացուցիչները բոլոր ընկերներուն մոլեռանդութիւնը կը գրգռեն։ Շանկայի մէջ գտնուած օտար զինուորներուն թիւը, թէ՛ կամաւոր և թէ մարտանաւերէն ցամաք հանուած, 1200 ի կը հասնի։ Զինացիներուն գրգռութիւնը քիչ մը հանդարտած է. անոնցմէ 20,000 հոգի անցեալ շաբթու հեռաւոր վայրեր քաշուեցան։

—Շանկայէն դարձեալ յունիս 1 թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ.—Շանթունկի կառավարիչը ծանոյց Քիաո-Զէուի գերման իշխանութեանց թէ երկար ատեն չի կրնար երաշխաւորել ներքին երկիրներու միսիոնարներուն ապահովութիւնը։ Միւս կողմէ Եանկ-Շի-Քան զօրավարը, ընդհանուր հրամանատար չինական զինուորներուն, ծանոյց Քիաո-Զէուի գերման կառավարչին թէ պիտի արգիլէ անցքը այն Գերմաններուն որոնք Ուէյ-Հսիէնի ամերիկեան միսիոնարներու օգնութեանը կը վազեն։ Զինացի բեռնակիրներ, երկի, Զէ-Ֆուի մէջ օտարական մը խանձը կողոպտեցին։ Բոլոր օտարականները զինուած են։ Կուսակալը կ'աշխատի միտքերը հանդարտեցնելու, բայց յայտնի կ'երեւայ թէ խռովութիւնները ոչինչ պատճառով մը պիտի ծագին։

—Ձաբոնի մէջ Հանրային կարծիքը շատ յուզեալ է Զինու կացութեանը համար և աւելի ծանր չփոթութիւններէ կը վախնայ։ Ձաբոնի կառավարութիւնը որոշած է ընդարձակ սահմանի մը մէջ աջակցիլ միւս տէրութեանց, մանաւանդ երբ սա կէտը լաւ որոշուած ըլլայ թէ «բաց դուռի» քաղաքականութիւնը և Զինու ամբողջութիւնը պիտի պահպանուին։

—Բէռլեսպուրգէն կը հեռագրեն յունիս 1 թուականով.—Ձաբոն նախաձեռնութիւն ստանձնած է Թոքիոյի դեսպաններուն միջոցաւ Տէրութեանց կարծիքը առնել թէ Բէքինի ազատուելէն ետքը Զինու նկատմամբ ի՞նչ քաղաքականութեան պիտի հետեւուի, բայց տակաւին յայտնի չէ թէ Տէրութիւնները ի՞նչ պատասխանած են։ Ամէնէն աւելի սա գաղափարը կայ թէ օտար դեսպանները վեհաժողով մը գումարեն Բէքինի մէջ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գերման դեսպանին սպանութիւնը.—Զինու սպառազինութիւնը։

Թաքուի առջեւ գտնուող գերման յածաւարակներուն հրամանատարը հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է իր կառավարութեան.

«Բէքինի գերման դեսպանատունէն նամակ մը ստացայ ծանուցանող թէ դեսպանատան չէնքը պաշարուած է, թէ ուտելիքները գրեթէ սպառած են և թէ կացութիւնը յուսահատական է։ Նամակը բերողը ըսաւ ինծի թէ յունիս 18ին Բէքինի գերման դեսպան Պ. ֆոն Քէթէլէր առանց զինուորական հետեւորդի՝ Զինու արտաքին գործոց պաշտօնարանը գացած ատեն չինական զինուորներ անոր վրայ յարձակեր ու չորս անգամ վիրաւորեր են զայն։ Դեսպանը կառավարական շէնքին մէջ մնաց է։ Թարգման մը, որ նոյնպէս վիրաւորուած էր, կրցած է փախչիլ և դեսպանատուն ապաստանիլ։ Յունիս 25ին միայն անգլիական, գերմանական ու ֆրանսական դեսպանատունները անվնաս մնացած էին և զինուորներուն կողմէ պահպանուած են։ Այդ զինուորներուն հրամանատարը և օտարականները անգլիական դեսպանատունը կը գտնուին։ Բէքինի չինական քաղաքը այրած է։ Բազաքէն դուրս 30,000 չինական զինուորներ կան։ Խնամակալուհին մեկնած է Բէքինէն։ Հոս կացութիւնը մէկտ ծանր է. կ'երեւայ թէ չինական բարմաթիւ զինուորներ Թիէն-Զինի վրայ կը քալեն։»

—Բէքինի գերման դեսպանին սպանուելու մասին Լոնտոնէն սա տեղեկութիւնները կը հաղորդեն.—Բէքինի գերման դեսպան Պաոն ֆոն Քէթէլէր սպաննուեցաւ երբ ձիէն կ'իջնէր արտաքին գործոց պաշտօնարանը երթալու համար։ Զինացի զինուորներ ու Պոքսրներ զայն պաշարեցին, գետինը նետեցին, սպաննեցին և դիակը կտոր կտոր ըրին սուրերով։ Դեսպանին հետեւող թարգման մը՝ Բոլտ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Պոքսրները յետոյ գերմանական և վեց ուրիշ դեսպանատան վրայ յարձակելով այրեցին։ Քանի մը չինացի սպաւորներ սպաննեցին անոնց դիակները կրակին մէջ նետեցին։

—Եւրոպական լրագիրներու մէջ հրատարակուած հեռագիրներուն նայելով Զինու զինուորական իշխանութիւնները նոր դրութեամբ թնդանօթներ դետեղած են քաղաքներուն շուրջը։ Քուէօղոյի և Քրուբի զինագործարանները բաւական թնդանօթներ և խորտակիչներ տատակարարած են զորս Զինացիները կրնան գործածել, վասնզի չինեւաճառական պատերազմին ատեն բաւական մարզուեցան։ Զինացիները կ'ըսեն թէ հիմա 1860էն աւելի դժուար է տիրել Բէքինի, վասնզի անոր ներքին մասը ահագին ամրոց մը կը կազմէ. չինական զինուորները՝ եւրոպացի սպաներու շնորհիւ՝ կրնան գործածել բազմահարուածեան հրացանները և թէ այսօր կատարելապէս սպառազինուած հարիւր հազար հոգի բաւական է օտարականներուն ճնշման կարելու։ Թէեւ ասոնք չափազանցուած երեւան, բայց կարելի չէ ուրանալ թէ Թաքուի և Թիէն-Զինի մէջ Զինացիները այն տեսակ զինուորական յատկութիւններ ցոյց տուին, զորս տասը տարի առաջ չունէին։

ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՃԱՌԸ

Ահաւասիկ այն ճառը զոր Գերմանիոյ կայսրը Վիլհելմսհաֆէնի մէջ արտասանեց՝ գերման նաւատներուն մեկնելուն առթիւ, և զոր հեռագիրը համառօտակի հաղորդեց.

«Ամենասորին խաղաղութեան մէջտեղը պատերազմին բոցակէզ ջահը նետուեցաւ, և դժբաղդաբար ու յանկարծակի ինձի համար։ Ոճիր մը, անլուր իր յանդգնութեանը մէջ, սոսկալի՝ իր խժդժութեամբը, զարկաւ սպաննեց իմ քաջ ներկայացուցիչս։ Միւս տէրութեանց դեսպաններն ալ վտանգի տակ են և անոնց հետ օգնութեան գրկուած ընկերակիցները։ Ամենա օրինակելի պատիժ մը ու վրէժխնդրութիւն մը կը պահանջէ։ Կացութիւնը ահռելի արագութեամբ մը խիստ ծանր հանգամանք մը ստացաւ և ձեզի զինքի տակ կոչած օրէս ի վեր աւելի սատկացաւ։ Ինչ որ կը յուսայի թէ նաւային հետեւակներուն միջոցաւ պիտի կատարուէր, այսօր ծանր գործ մըն է քաղաքակիրթ երկիրներու բոլոր բանակներուն համար։ Այսօր իսկ գերման նաւարաժնին հրամանատարը կը խնդրէր որ խստիմ զօրաբաժին մը զրկելու պէտքին վրայ։ Ձեր դէմը պիտի ունենաք թշնամի մը որ ձեզմէ նուազ քաջ չէ։ Զինացիները՝ եւրոպացի սպաներու կողմէ մարզուած՝ սովորեցան զէնքերու գործածութիւնը։ Ձեր ընկերները, շնորհիւ Աստուծոյ, ամէն կողմ հաստատեցին գերման բանակներու հին փառքը և յաղթական կերպով դիմադրեցին։ Ուրեմն ձեզի կը զրկեմ անիրաւութեան վրէժը լուծելու համար։ Հանդիսա պիտի չըլլամ մինչեւ որ դերման դրօշը, միւս տէրութեանց դրօշներուն հետ, յաղթական կերպով չծածանի Բէքինի պարիսպներուն վրայ։ Պէտք է բարեկամական և ընկերակցութեան յարաբերութիւններ ունենաք բոլոր զինուորներուն հետ։ Ռուս, Անգլիացի, Ֆրանսացի, որոնք որ ըլլան, ամէնքն ալ միեւնոյն նպատակով կը կռուին՝ քաղաքակրթութեան համար։ Մենք աւելի վսեմ բանի համար ալ կը մտածենք՝ մեր կրօնքին, հոն գտնուող մեր եղբայրներուն պաշտպանութեանը վրայ, որոնց մէկ մասը իրենց կեանքը զոհեցին Փրկչին համար։ Խորհեցէ՛ք մեր զինուորական պատիւին և անոնց վրայ որոնք ձեզի հետ պատերազմի մասնակցեցան։ Յառաջ քալեցէ՛ք Պրանտէնպուրգի սա խօսքովը. «Վստահ եղիր Աստուծոյ, քաջութեամբ պաշտպանէ ինքզինքդ. հոն է բոլոր պատիւը, վասն զի այն որ Աստուծոյ վստահելով կը համարձակի, բնաւ պիտի չվնասուի աշխարհէն»։

Կայսրը մաղթանքներ ըրաւ գերման բանակին յաջողութեանը համար։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Բրէթորիայէն կը հեռագրեն յունիս 30 թուականով.—Վալի հիւսիսային կողմի կացութեանը մասին գրելու նոր բան մը չկայ։ Միշտ հսման մէջ ենք Պոթա զօրավարին յառաջապահներուն հետ, արեւելեան կողմէն. անընդհատ հրացանաձգութիւն կը կատարուի։ Թշնամին հակամէտ է մեր դիրքերուն հիւսիսային կողմը յարձակելու։ Օրական հինգ կառախումբեր կը հասնին պաշարներով լեցուած։ Բոլվիլ զօրավարը հրաման ստացաւ Անգլիա ուղեւորելու։ Վալի հարաւային կողմէ հինգ զօրագունդեր մէկ կէտի վրայ համախմբուելու կ'աշխատին, որպէս զի Օռանժի հիւսիսային կողմը մեր հաղորդակցութեան գիծերը ազատ ըլլան։ Արդէն երկու անկարելոր յաջողութիւններ կը ծանուցին։ Այս չարժումը պիտի կազմալուծէ Պոէրներուն գործողութեանց երկու միակ կայանները Վալի հարաւային կողմը՝ Վրէտի և Ֆրանչիսթիի մէջ։

—Լուրէնսօ Մարքէզէն կը հեռագրեն յունիս 30 թուականով.— Ամենաստոյգ աղբիւրէ կ'իմանամ թէ Բրէթորիայի դըրաւումէն ի վեր Պոէրները մեծ քանակութեամբ հանածներ ձեռք անցուցած են զանազան հանքերէ։ Պոէրներու մէջ դասալիքները թէեւ կը շատնան, սակայն միւս կողմէ վերադարձողներ ալ կան։

—Ուինսորէն յունիս 30 թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բէլմէնց զօրավարին շրջուն զօրախումբը, որ երկի Սէնէքալէն ճամբայ ելած էր կրնքուած հրամանագիրներով, Սէնէքալէն 5-6 մղոն հեռուն, Լինալիի ճամբուն վրայ, հանդիպեր է Պոէրներուն։ Թէեւ այդ ճակատամարտին վրայ մանրամասնութիւն առնուած չէ, սակայն Բէլմէնց զօրավարը տեղեկագրեր է թէ արդիւնքը նպաստաւոր է։ Պոէրները միշտ կը գրաւեն իրենց հին դիրքերը՝ Սէնէքալի հիւսիսային և արեւելեան կողմը, և հակամէտ են Ֆիքսպուրկի մօտերը համախմբուելու։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՀՐԴԵՀԸ

Նաւարաններ ու տոգենաւեր այրած.— Հարիւրաւոր զոհեր.— Անագին վնաս.— Անհրկի ճահամոլութիւն։

Նիւ Եորքէն յուլիս մէկ թուական հեռագիր մը Նորգոյն մանրամասնութիւններ կը հաղորդէ Նիւ Եորքի մէջ պատահած մեծ հրդեհին վրայ զոր հեռագիրը ծանոյց։ Կէս օրէն չորս ու կէս ժամ ետքը Նիւ Եորքի Նաւահանգիստին մէկ մասին մէջ՝ Հիւսիսային Գերմանիոյ շոգենաւային Ընկերութեան Նաւարանին ցցկամուրջներուն վրայ բամպակի հակերը բռնկեցան։ Հրդեհը մէկ երկվայրկեանի մէջ տարածուեցաւ, վասն զի հոն լուղի, ուլիքի և բամպակի ստուար մթերք մը կար։ անմիջապէս Ընկերութեան ցցկամուրջներէն երեքն ալ բռնկեցան և նաւահանգիստին մէջ խարսխած խոշոր շոգենաւերն ալ կրակ առին։ Հոսքէնի ջրհանկիրները, որոնք առաջին անգամ հրդեհին վայրը փութացած էին, չկրցան կասեցնել աւերիչ տարրին ընթացքը։ Հարկ եղաւ օգնութեան ծայրագոյն միջոցներու դիմել։ Ցցակամուրջներուն վրայ վառնգը շատ մեծ էր և գործողութիւնները խիստ դժուար էին, վասն զի այդ օրը նաւերուն այցելութեան յատկացուած ըլլալով, ահագին բազմութիւն մը հաւաքուած էր՝ մեծ մասամբ կիներ ու տղաք, որոնք այցելութեան գացած էին շոգենաւերու նաւաստիներուն։ Այդ խեղճերէն հարիւրաւորներ ջուրը նետուեցան՝ զրկենք պաշարող բոցերէն ազատելու նպատակով։ Ցցակամուրջներու ամբողջութիւնը՝ քառորդ մղոն արագութեան վրայ՝ մոխիր դարձաւ. մեծ մասն ալ դիտմամբ քանդուեցան՝ մօտ գտնուած նաւարանները ազատելու համար։ Աւերիչ տարրը այդ չափով չբաւականացաւ։ Ինչպէս ըսինք, նախ և առաջ նաւահանգիստին մէջ խարսխած գերմանական եւրոպացի նաւերն ալ բռնկած էին. կրակը հետզհետէ կը ճարակէր ուրիշ նաւերու։ Անմիջական օգնութիւններով նաւերը, այրած վիճակի մէջ, նաւահանգիստին մէկ ուրիշ կողմը տարուեցան։ Շարժուն ջրհաններ ջուրի հեղեղներով ողողեցին գլխաւոր շոգենաւերը՝ Մայն, Սալ, Գրէմեն և Քայզեր-Վիլհելմ-տեր-Կրոս։ Սալի քանքերը հնոցպանները այրած նաւուն կողերուն կառչած էին։ Զորս ժամուան աշխատութենէ ետքը կարելի եղաւ զանոնք ազատել՝ սպառնացող կրկնակ վտանգներէն, բայց նաւուն վրայ գտնուող ուրիշ եօթանասուն հոգի, բոցերու մէջ մնաց։ Շրջուն ջրհանները Սալը թողով իրենց ջանքերը կեդրոնացուցին Գրէմեն վրայ, ուրիկ եղած բոցավառ կոտրներ նոյն իսկ վտանգ կը սպառնային Նիւ-Եորք քաղաքին։ Կարծողներ կան թէ Գրէմեն մէջ հարիւրի չափ մարդ կորսուած են։ Գալով Քայզեր Վիլհելմ-տեր-Կրոս շոգենաւին, գերմարդկային ճիգերով միայն կարելի եղած է զայն ազատել ահարկու հնոցէն։ Նաւուն վրայեմ մասերը քանի անգամներ բռնկեցան, բայց նաւաստիները կրցան ժամանակին մարել։ Հնոցպաններէն շատերը հրաշքով ազատուեցան սոսկալի մահէ մը։ Այրող շոգենաւերուն մէջ տեսարանը սոսկալի էր։ Նաւաստիները և անոնց ազգականները որոնք, ինչպէս ըսինք, այցելութեան գացած էին, խելացնոր հոս հոն կը վազէին ազատելու համար և ալեկոծ ճիչեր կ'արձակէին. շատերը խենթեցած էին և կայմերուն վրայ կապկի պէս կը կախուէին։ Նաւերուն վարի յարկերը աշխատող գործաւորները պատուհաններէն կ'երեւային խելացնոր վիճակի մէջ՝ ազատութեան ճամբայ մը գտնելու համար։ Զոհերուն թիւը 250էն 350 կը հաշուի, բայց տակաւին որոշ բան մը չկայ։ Եղած ընդհանուր վնասը մինչեւ չորս միլիոն անգլիական ոսկի կը հաշուուի։ Այդ ահռելի աղէտին առթիւ ծանր ամբաստանութիւններ կան նաւաձիգներու նաւաստիներուն վրայ որոնք զոհերէն զրամ պահանջած են, զանոնք ազատելու համար։ Հրդեհին ներկայ գտնուող մը կը պատմէ թէ երեք հոգի լողալով կը հեռանան եղեր այրող ցցկամուրջէ մը. ատոնց մէկուն մազերը կ'այրէին. այդ անձը դլուխը ջուրին մէջ մտնել ետքը դուրս հաներ և օդնութիւն գտեր է։ Գերման նաւաձիգի մը նաւագը պոռացեր է անոր. «Ստակ ունի՞ս։» Մարդը թեւերը վեր վերցուցեր և յետոյ անհետ եղեր է ջուրին մէջ։ Այդ կարգի շատ մը դէպքեր կը պատմուին։

Հրատարակուեցաւ
ԱՐԻՍՏ. Ց. ՊՈՑԱՃԵԱՆ
ՆՈՐ ԴՊՐՈՅ
ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ
Բ. ՏԱՐԻ
Տարական – Դասընթացք

Նկարագիր կազմող նիւթեր—Բերականութիւն — Շարադրութիւն — Ուղղագրութիւն — Իրագիտութիւն — Աշխարհագրութիւն — Հերկրաչափութիւն — Սրբազան պատմ. (Նոր Ուխտ)— Երաժշտութիւն— գիր ժողովրդական ոտանաւորներ։

Կարող և հմուտ աշխատակիցներով կը պատրաստուի Գ. տարին (միջին-դասընթացք Ա. տարի)։

Մեր ուղղութիւնն է մէկ ուսուցիչ, մէկ դասարան և մէկ ԴԱՍԱԳԻՐՔ. Ինչպէս է այս Բ. տարի ընթերցարանը։

ԾԱՆՕԹ.—Դասատուի ուսուցիչներու մէկ հատ իբր նմոյշ կը գրկուի, եթէ նամակով բանի ծախք 60 փարա դրկեն։

ՀԱՍՑԷ.—Արիստ. Ց. Պոյաճեան Կ. Պոլիս Օրթաքէոյ։

Գին 5 ղրուշ։ Բոլոր գրավաճառաց քով կը գտնուի։ 618 4—10

ՄԻԵՐԻՆ ՀՈՒՐՆԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Սանիէի ատրճան տրուեցաւ կայս. անձնական Գանձուն վարչական Խորհուրդին քարտուղարութիւն Պէհհէթ պէյի և Հէրէքէի կայս. գործարանին կապերտներու ճիւղին տեսուչ Ֆէրիտ էֆ.ի։

—Պրուսայի Նահանգին կեդրոնական ճիւղին Նախ անուանուեցաւ Իսմէթէի Նահանգին կեդրոնական նախորդ Նախ Մէհմէտ Մէհքի էֆ., որուն յաջորդեց Պրուսայի Նահանգին կեդրոնական նախորդ Նախ Մէհմէտ էֆ.։ Տիարպէքիրի Նահանգին Նասիպլին դաւառակին Նախ անուանուեցաւ Ճէզմիրէի Նախորդ Նախ Վէլիէտտին էֆ.։ Եանֆա դաւառակին Նախ անուանուեցաւ Նախորդը՝ Իսմէլէնսորը էֆ.։ Վանայ Նահանգին Կեաճէ դաւառակին Նախ անուանուեցաւ Ճուլամէրկի Նախորդ Նախ Մէհմէտ Ալաէտտին էֆ.։

—Հաղարապետութեան ատրճան տրուեցաւ Զ. զօրարանակին (Պաղտատ) 35րդ հեծելազունդին անասնաբոյժներէն դեր-հաղարապետ Պօղոս էֆ.ի որ 33րդ հեծելազունդին առաջին անասնաբոյժ անուանուեցաւ։

ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐՈՒ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ.—Դատական նախարարութիւնը պատրաստած է ցուցակը այն բանտարկիներուն որոնք իրենց պատժին երկու երրորդ մասը աւարտած են և Մէկիւտ տօնին առթիւ ազատ պիտի արձակուին։ Այդ ցուցակը վաղը Իրիկուն պիտի մատուցուի կայս. պալատան առաջին քարտուղարութեան։ Գաւառներու մէջ գտնուող այդ կարգի բանտարկեալներն ալ ազատ պիտի արձակուին։

ՀԻԾԱԶԻ երկաթուղին շինութեան նպաստամատոյց յանձնաժողովը որ Մալթէի մէջ կը գումարուի, Վեհ. Սուլթանին մատոյց երախտագիտական ուղերձ մը՝ Ն. Վեհափառութեան կողմէ շնորհուած յիսուն հազար ոսկիին համար։

ՆԱԲՈՒԼԻՒ ԻՇԽԱՆԸ.— Սէլանիկէն կը գրեն չորեքշաբթի օրուան թուականով.— Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Իտալիոյ դահաժառանգ իշխանը ու իշխանուհին՝ Պառոն և Պառոնուհի Իսոլչօ ծածկանունով հոս ժամանեցին իրենց Եկեղ զբօսանաւով։ Եկեղ պաւ բառ մը է որ կը համապատասխանէ էլէն բառին՝ իշխանուհիին անունը։ Նոցին Բարձրութիւնները, շուկան այցելելէ ետքը, հոգով դացին մինչեւ Զաւուշ Մանասքը՝ քաղաքին համայնապատկերը դիտելու։ յետոյ Եէտիգուլէ գացին որ աքանչելի վայր մըն է։ Իշխանին ու իշխանուհիին կը հետեւէին իրենց թիկնապահը Պ. Պրուսաթի և բժիշկը։ Իրիկուան իրենց զբօսանաւը վերադարձան և ընդունեցին Սէլանիկի իտալական ընդհանուր հիւպատոս Թոմն տէ Ռիվիլ ասպետին այցելութիւնը։ Իշխանը եւ իշխանուհին ստացան Սէլանիկի զանազան տեսարանները ներկայացնող լուսանկարներ։ Եկեղ որ շքեղ զբօսանաւ մըն է, իշխանին կը վերաբերի. տասնըհինգ նաւաղ ունի և ժամը 14-17 մղոն արագութիւն։ Նոցին Բարձրութիւնները երեկ իրիկուն Այնորոզ ուղեւորեցան։

ՊՈՒԼԿՈՒՐԻՈՅ իշխանը անցեալ շաբթի Բարիզ ժամաներ և իր հետեւորդներուն հետ Օթէլ տը Լոնտռ իջեւաներ է։ Իշխանին հետեւորդներն են Նիքոլայէվ զօրավարը, չորս թիկնապահներ և քարտուղար Պ. Նիքոլա Կամպրէլ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՍԱՑ անկախութեան տարեդարձին առթիւ, առջի օրը, ամերիկեան գործակատար Պ. Կրիսքոմ Մեծ Կղզիի ամբանոցին մէջ ընդունեց ամերիկեան գաղթականութեան շնորհաւորութիւնները։ Անգլիոյ դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Բրոնոր ալ իմացնն պահականաւով Մեծ Կղզի գնաց և շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Մ. Նահանգաց ներկայացուցիչին։ Ամբանոցին մէջ ճոխ ճաշեցան մը պատրաստուած էր և նուագածուներու ընտիր խումբ մը կը նուագէր։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Առողջապահական Խորհուրդը ամբողջութեամբ այսօր Գալագ կ'երթայ՝ Վերին Վոսքորի մաքրանոցին կարգակերպութիւնը աչքի անցընելու համար։

—Իզմիրի մէջ, առջի օրը, յոյն երիտասարդ մը վարակուեցաւ ժանտախտ։ Իզմիրի մէջ նոյն օրը մեռաւ 17րդ վարակեալը՝ Շիւբրի։

—Ձիտտէի մէջ ապրիլ 13էն յունիս 19, ժանտախտ 78 մահէր պատահած են։ Եամպոլի մէջ ապրիլ 28էն մայիս 31, մահ 67, իսկ յունիս 1էն 9՝ ոչինչ։ Բուսայիի մէջ ապրիլ 17էն յունիս 18, դէպք 72 և մահ 31։ Ադէքսանդրիոյ մէջ մայիս 24էն յունիս 18, դէպք 11, մահ 7։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ.—Եւրոպական հրապարակներու վրայ խանուէի գինը չորս Փր. բարձրացաւ։ Շաբաթը ու բամպակն ալ սղած են։ Ռուսիոյ մէջ աւելորդ գինը երեսուն կոպէկ իջած է։

ԶԷՖՈՒՆՈՒ ՊՐՈՒՆԻ դործարանին մօտ քիմիական աշխատանոց մը պիտի կառուցուի, նոյն գործարանին մէջ պատրաստուած ռաղմամթերքները քննելու համար։ Թնդանօթարանի վերատեսուչ Զէքի փաշա Զէյթունի Պրուն երթալով գործարանը աչքէ անցուց և հարկ եղած հրամանները տուաւ՝ քիմիական աշխատանոցին կառուցմանը ձեռնարկելու համար։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ կուսակալութիւնը, Իզմիրի մէջ երեւան եկած հիւանդութեան առթիւ, հեռագրով խնդրեց Ներքին գործոց նախարարութենէն որ բժիշկներ զրկուին՝ Բաղդէշէյի, Էթրանոսի, Պրուսայի, Սանարբրդի, Կէտուսի, Ազիզիէի ու Գուլվատիի դաւառակները՝ հարկաւոր առողջութեան վրայ աւելի խուսէ հսկելու համար։ Զինուորական վարչարարներու ընդհանուր վերատեսչութիւնը, որուն յանձնուած է խնդիրը, հարկ եղած բժիշկները պիտի ընտրէ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութեան արիւնի հաշիւները քննելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—Իզմիրի կ'ուղղի այն լուրը թէ Թուրքիոյ և Ռուսիոյ մէջեւ բանակցութիւն պիտի կատարուի՝ առեւտրական դաշնադրութեան մը կնքմանը համար։—Ռուսիոյ դեսպանատունը, շաբաթ օրը, առաջին Թարգման Պ. Մաքսիմովի մէկնումը արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիկ փաշայի հաղորդեց այն հրահանգները զոր դեսպանատունը ստացած է՝ առեւտրական դաշնադրութեան մը կնքմանը համար։ Արտաքին գործոց նախարարը այդ մասին տեսակցեցաւ առեւտրական դաշնադրութիւններու յանձնաժողովին նախագահ Հասան Ֆէյմի փաշայի հետ որ խնդիրը հաղորդեց օսմ. պատուիրակներուն։ Հետեւաբար այդ նպատակով կազմուած յանձնաժողովը վաղը Խարիհիի մէջ գումարուելով խորհրդակցութեանց պիտի ձեռնարկի։

ԱՐԻՒԵԼԵԱՆ երկաթուղիներու տնօրէն Պ. Կրոսհոլց, արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիկ փաշայի ներկայանալով Ընկերութեան անունով շնորհակալութեան արձագանգ մը մատուցց՝ կայս. կառավարութեան այն շնորհներուն համար, որով Գուլկարիոյ կողմէ կ. Պոլսոյ գամանց դէմ դրուած քարանթիանի վերցման և մայրաքաղաքին առողջապահական կացութիւնն ալ խիստ գոհացուցիչ է։

ՄԱՐՍԱՑԻՆ գործառնութիւնները սաստկանալու համար Եւրոպա դրկուելիք պաշտօնեաները երեսուն հոգի են որոնց ընտրութեան մասին հրահանգ խնդրուած է Բ. Դուռէն։ Այդ պաշտօնեաները, որոնց տասը Նարոլի պիտի դրկուին, տասը Մարսիլիա և տասը՝ Համբուրգ, պիտի ստանան վեցական ոսկի ճանապարհ ծախք և քսանական ոսկի ամսաթոշակ։ Երեք պիտի մնան այդ քաղաքները։

ԱՒԱՋԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Նայէ Թրէսէ ըսելով որ օսմ. զինուորները ամենամեծ ուշադրութիւն կ'ընեն բարեկարգութիւնը պահպանելու համար, կը նուագեն թէ վերջերս

նիէ, Անատոլուի նահանգներէն քուրդեր, ոսկորներ, հին լաթիքներ Լայն կը զբաղուին զրոս Կ. Պոլիս բերելով յետոյ Եւրոպա կը զրկեն։ Արդ, Մոլոն անուն վաճառական մը Անատոլուէն բերած այդ կարգի ապրանքներ պարունակող պարկերը Նոյն մթերանոցը տարաւ և հոն Ֆիլիբ անունն յանձնակատարի մը միջոցաւ անոնց յանձնակատարի մը միջոցաւ անոնց մաքսային գործողութիւնները կատարել տուաւ։ Յետոյ պարկերը սայլերու վրայ բեռցուց Միկհատար Աղայի կողմը ունեցած մթերանոցը փոխադրելու համար։ Այդ սայլերը երբ Պալաթէն կանցնէին, մաքսային պահպան պաշտօնեաներէն Բաթի էֆ. ու Բէֆիզ էֆ. կասկածեցան, կաւքերը կեցուցին և պարկերը բանալով տեսան թէ քուրդերուն մէջտեղը քանի մը հազար ոսկիի արժէքով մետաքէ գորգեր զրուած են։ Ցանձնակատարը հացաքննուեցաւ, բայց ասիկա երկու հարիւրական ոսկի առաջարկեց մաքսային պաշտօնեաներուն որոնք մերժեցին։ Վերջապէս հակցուեցաւ որ այդ կապերտները կը վերաբերին վաճառական Սբէնչեան էֆ.ի որ, Ամերիկայէն եղած յանձնարարութեան մը վրայ, Գայսէրիի և Իւզգատի մէջ պատրաստել ու Կ. Պոլիս բերել տուած էր։ Այդ կապերտները երբ մաքսատան նոյն մթերանոցէն կը հանուէին, յանձնակատար Ֆիլիբ ու Մոլոն, մաքսային պաշտօնեաներուն զբաղումէն օգտուելով, գողցեր և իրենց պարկերուն մէջ դրած էին։ Թէ՛ Ֆիլիբ ու Մոլոն և թէ նոյն մթերանոցին պաշտօնեան հարցաքննութեան ենթարկուած են։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Էջմիածնէն կը գրեն մեզ «Կիրակի ապրիլ 30ին Ս. Պատարագից յետոյ Ս Հայրապետի ներկայութեամբ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ նորոգ հանգուցեալ բարեյիշատակ Եղուզ Բաղդասարեանի համար, որ իր նշանաւոր կարողութեան մեծագոյն մասը (աւելի քան կէս միլիոն ռուբլի) կապել է խիստ հոգեշահ բարեգործական նպատակներ, ի թիւս որոնց 20 հազար ռուբլի Մայր Աթոռի Ճեմարանին։ Մի տարուայ ընթացքում այս երկրորդ անգամն է որ Ճեմարանը խոշոր սոռաւում է Բուդաղեան բարեգործ ընտանիքից։ Անցեալ տարի մայիսին վախճանեցաւ Բ գումարեցեալ Եղնէքի եղբօրորդին Սմբատ Բուդաղեան, որի եղբայրը Պ. Երուանդ և այլ ժառանգները խոստացել էին երկու մշտական որդեգիրներ ուսանել Ճեմարանում։ Նոր ամիսի սկիզբ Բ գումարեցեալ Եղնէքի եղբօրորդին Սմբատ Բուդաղեան, որի եղբայրը Պ. Երուանդ և այլ ժառանգները խոստացել էին երկու մշտական որդեգիրներ ուսանել Ճեմարանում։ Ամսական 400 ռուբլի թոշ կը ուղարկեցուի։ այժմ պահում են ութ։ երկու որդեգիրներ հանգուցեալ Սմբատի անունով։»

—Ս. Հայրապետը կոնդակով մը հայրէ 1200 ռուբլի փոխ տալ Շեղաբի վանքին, վանական այլ և այլ հիմնութիւններ կատարելու համար։

—Դարձեալ ուրիշ կոնդակով մը Ս. Հայրապետը պաշտօն յանձներ է Տ. Գիւտ քահանայ Աղաեանցի՝ քննել բողքական Պատլինայ Ֆրանկովայի և անոր ամուսնի՝ Արշակ Ճշմարտեանի պատկանութեան խնդիրը «երդմնական եղանակաւ»։

—Պատրիարքական հրաւէրով, ուսուցչական ընտրելիներու և շրջանաւարտներու քսնիչ Ցանձնաժողովները այսօր իրենց առաջին գումարումը կ'ունենան Բերայի Արհեստանոցին մէջ, ուր կը գումարուի նաև Ուսումնական Խորհուրդը։

—Բարձր. Աբրահամ փաշա որ իր հօր՝ Գարաքէհեան Գէորգ պէյի յուշարկուութեանը ներկայ գտնուելու համար Բարիզ գացած էր, երէկ Կ. Պոլիս դարձաւ Արեւելեան ճեպընթացով։

—Բաղէշի մեր թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ մեզ —«Պարզապես միացման խնդիրը, որ գարնան առաջին օրերուն հետ դարձեալ երեւան ելած էր, շարաթ մը ի վեր հոգածութեան առարկայ դարձած է տեղւոյս ժողովոյ և մասնաւորապէս առաջնորդ հօր, որոնք այս անգամ լրջօրէն կը խորհին իրականացնել այդ գաղտնս անիրականալի դարձած միացումը։ Եւ որդէս զի միանգամ ընդ միշտ վերնան նիւթական միջոցներու չգոյութեան պատճառով յառաջ եկած արգելքները և անվրէպ գործադրուին նրագրուած կարգադրութիւնները, Ն. Գերապատուութիւնը Բաղ. ժողովոյ հետ որոշած է կարօտելոց յատկացուած Պատրիարքարանի նպաստէն 30 ոսկի դպրոցական միացման և 50 ոսկի ալ յատկացնել Գոմաց վանքին մէջ բացուելիք իրական պատսպարանին, ուր պիտի հաւաքուին ընտանեղր իկ աղջիկները։

Վանքիկաց որբանոցի մը բացման պէտքը արդարև անկ ածեչտ է ու այս պատճառաւ պէտք է որ կեդր. Վարչութիւնը իր Ս. Նախագահին հետ սիրով ընդունի իր համակրութիւնը և գոյնակութիւնը արժանացած առաջնորդի մը կարգադրութիւնն ու խնդիրը, զորս լրջութիւն պիտի ընէ, երբ նիստի մանանանդ որ ադքատաց բաժնուելիք այդ 50 ոսկիներ են ամբոխ ատոնց կարօտութիւնները, մինչ այդ գումարին մէկ ազամով որբանոցի գործին յատկացուիլը անժխտելիօրէն պիտի ունենայ տեւական օգտակարութիւն և արդիւնք։ Ցոլով քաղաքամէջի վարժարանաց միացման յատկացուած 30 ոսկուոյն, պէտք է ըսել որ այդ գումարը պիտի գործածուի կիրդոնականը յաճախող աղքատ աշակերտաց դաստիարակութեան և մէկ փոքր մասը պիտի կազմէ պիտանիներուն թոշակներէ և չորս եկեղեցիներէ վճարուելիք 40 ոսկիով։

«—Երուսաղէմի Ս. Յակոբեանց միաբանութեան անդամներէն հոգեշնորհ Տ. Անդրէաս վ. Մելգոյեան, բնիկ Խիզանցի, երեք տարիէ ի վեր կանոնաւորապէս կը վճարէ յանուն իր Ս գրակատարի որբանոցին մէջ պատսպարուող երեք որդեգիրներուն թոշակները, հինգական ֆրանս. ոսկիով։ Հերու որբերու թոշակներէն զատ հինգ ֆրանս. ոսկի բացառիկ նուէր մըն ալ ըրած էր՝ որբանոցին ծախուց յատկացուելու համար։ Իսկ շարթուս զրկած էր 30 ֆրանս. ոսկի, կէսը ներկայ (1899 սեպտ. 1 սեպտեմբեր 1901) և մնացեալ մասը յառաջիկայ շրջաններուն համար։ Այս առթիւ ի դիմաց որբանոցին պատսպարելոց մեր սրտագին շնորհակալութիւնը կը յայտնենք Ն. Գերապատուութեան, որ ճշմարիտ ու բարի եկեղեցականի մը ամէն յատկութիւններով օժտեալ ըլլալով հանդերձ՝ գիտցած է բարեգործական ոյսօրինակ ձեռնարկով մը իր ծնողավարին հանդէպ ո՛նեցած պարտականութեան կատարման քաղցր համբաւին ալ վայելել։

«—Ըստ յանձնարարութեան Տ. Տիրայր վ. Մարգարեանի, Ամերիկայի Պոսթրն քաղաքի Հայ. եկեղեցւոյ թեմին հովիւ Տ. Մաշթոց վարդապետ Պոսթրնի Ազգ. յին լսարանի նարիկին հասոյթէն և Խարբերդցի ազգայնի մը պահպանութեան հանդէսէն... «փոխան հարանեփունչի» գոյացեալ 5 անգլ. ոսկի Ս. Պատրիարք Հայր մէջտեղ զրկած է Ս. Նշանարարի Վանքը որբանոցին համար, յանձնարարելով որ այդ դրամէն Արեւելք և Մասիս լրագիրները բերուին և մնացեալ մասը, իբր փոքրիկ նուէր մը, յատկանայ Որբանոցին ներքին ծախուց։»

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀՈՐՑԱՌՆՈՒԹԻՒՆԸ

(Յունիս 26—Յուլիս 4)

(Ծանօթ. Ա.—Աւագ և երիցագոյն։ Բ.—Երկց. Գ.—Կրտսերք։ Դ—Կրտսերագոյն։ Ե—Երեխայք։ Աստղանշով նշանակեալ ճիւղերը կէս օրէ յետոյ պի ի քսան իս—Նիստերը տեղի պիտի ունենան առաւօտեան ժամ 2էն 5, իսկ կէս օրէ յետոյ ժամ 7էն 10 1/2։

Յունիս 26 Երկուշաբթի.—Ա, կենդանաբանութիւն—2, *Ընդհ. Պատմութիւն Բ, Սամանիներն *Բուսաբանութիւն. Գ. Թուաբանութիւն. *Քաղիներէն Դ. Բացատ. ընթերց. *Հայերէն Ե Թուաբանութիւն.

Յունիս 27 Երեքշաբթի.— Ա. Գրպէրէն, *Պատմ. Դաղ. Սատեւագրութեան Տ մարգարէութիւն Բ. Աշխարհագրութիւն, *Հայերէն գլաբար և գրագիտութիւն, Գ. Աւգղիերէն, *Պատմութիւն, Դ. *Քաղիրէն։ Ե Հայերէն, *Իծագիտութիւն։

Յունիս 28 Չորեքշաբթի.— Ա. Անգղիերէն Գերմաներէն, *Ս.սողութիւն (գրագրութիւն, երկրաչափութիւն և տիեզերագրութիւն), Բ. Բնագիտութիւն, (ծանրութիւն և շարժութիւն) *Անգլիերէն Գերմաներէն. Գ. Աշխարհագրութիւն, *Գերմաներէն, Դ. Սամանիներն, *Պատմ. ռոմ, ուխտ, Ե. Իրագիտութիւն։

Յունիս 29 Հինգշաբթի.— Ա. Պատմ. Հայ. Մատենագր. *Հայերէն գլաբ, Բ. Ընդհանուր պատմութիւն, *տեսական Թուաբանութիւն. Գ Սամանիներն, *Տարերք բնական գիտութեանց. Դ. Թուաբանութիւն,—երկրաչափութիւն. Ե.պատմութիւն հին ո խտի և երեւելի անձանց։

Յունիս 30 Ուրբաթ.—Ա. Գաղ. Տնտեսութիւն, *Սամանիներն. Բ. բնագիտութիւն, *Քաղիներն. Գ. Բացատ. ընթերցանութիւն, *կրօնագիտութիւն. Դ. Պատմութիւն. Ե. Գաղիերէն։

Յուլիս 1 Շաբաթ.—Ա. տրամաբանութիւն, *Առողջաբանութիւն և ժողովրդական բժշկութիւն, Բ. Ուսողութիւն (գրահիւ և երկրաչափութիւն) Գ. Գուահիւ և երկրաչափութիւն, *Հայերէն, Դ. Տարերք բնագիտութեան, *Աշխարհագրութիւն. Ե. Աշխարհագրութիւն։

Յուլիս 2 Կիրակի.—Մարմնամարզք, (ընդհանուր) *Երգ, *Արտասանութիւնք և *Ընթ. շալադրութեանց։

Յուլիս 3 Երկուշաբթի.—Ա. Տնտեսական Աշխարհագրութիւն, *Բնաբանութիւն, և Պատմ. Բազմակերթութեան։

Յուլիս 4 Երեքշաբթի —Ա. Բնագիտութիւն (Ելեքտրականութիւն և Մագնիսականութիւն), *Բարոյագիտութիւն։

Մեծաւ յաջողանք կը հրաւիրուին պատուաւորեալ ծնողք, ուսուցիչք, խմբագիրք և կրթութեան բարեկամ եկեղեցական թէ սշխարհական անձնաւորութիւնք։ Հիմնադիր-Տնօրէն

Ռ. Ե. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Իւսկիւտար 22 Յունիս 1900

Մագրիգ/ուղի վարժարանին խնդրին վրայ հետեւեալը ղրկուած է մեզ զոր կը հրատարակենք անկողմնա՛ալութեամբ.

Տէր Խմբագիր Արեւելք օրաթերթի,

Պատուական թերթիդ 10 յունիս չաբաթ օրուան Ազգային լուրերու բաժնին մէջ կարդացինք Ուսումն. Խորհրդոյ մէկ որոշումը որով կը հրաւիրէ մայրաքաղաքիս զանազան թաղերու Խորհուրդները, ինչպէս նաեւ Մաքրիգիւղի Թաղ. Խորհուրդը որպէս զի իրենց վարժարաններու նոյն տարուան շրջանաւարտներ ներկայացնեն Շրջանաւարտից Քննիչ Յանձնաժողովին, կանոնական քննութիւն անցընելու։

Ոչ ոք առաւել քան Մաքրիգիւղցիները և իմանաւորի այդ գիւղի Տատեան Ազգ. վարժարանին շրջանաւարտի դասարանին մէջ զաւակ ունեցող ծնողները կրնան ըմբռնել թէ ո՛ր աստիճան անգութ հեգնութիւն կ'արձակէ Ուսումն. Խորհուրդը իր այդ որոշմամբ։

Գրեթէ երկու տարիէ ի վեր չմնաց գրեթէ հայ թերթ որ զրաղած չըլլայ Մաքրիգիւղի Տատեան վարժարանով. ամէն խմբագիր իրեն հասած հատակոտոր լուրերը կամ խմբագրուած յօդուածները նոյնութեամբ կամ ծայրատեալ հրատարակել չզլացաւ, մինչեւ ամէնուն ալ ձանձրոյթ պատճառելու ատիճան։ Թաղ. Խորհուրդը, Հոգաբարձութիւնը, ամօրէնը կամ նոյն իսկ աշակերտները առատ նիւթ հայթայթեցին առաջին ներկայացողին՝ իր կարծիքը գրաւոր յայտնելու. ամէնուն առիթ մը կը պակսէր կարծես թէ գրիչ շարժելու և ահա գտած էին. և գրիչը առնողը հրապարակ ինկաւ յաղորդ տալու իր կիրքերուն. ու ասամէնուն մէջ վարժարանին տնօրէնը միայն մնաց անդրդուելի, և կատարեալ արհամարհանքով անպատասխանի թողուց այդ մրցումները, առանց վայրկեան մը մտքը հեռացնելու աշակերտներու վրայէն։ Անգամ մը նոյն իսկ կը յիշեմ որ ծնողք մը օրաթերթի մը մէջ վարժարանին նկատմամբ անպատասխ տեղեկութիւններու կոյտ մը մարսելու դժուարութենէն զայրացած՝ տնօրէնէն յօդուած մը կը պահանջէր որ հերքէր գրուածը. ամենայն պարզութեամբ այս վերջինը կը պատասխանէր թէ թերթերու մէջ սխալներ լեցնելու համար չէր որ պաշտօնի կանչուած էր։

Թաղականներ, Հոգաբարձուներ իրենց յանձնարարեցին բայց խնդրին լուծումը չկրցան տալ և ներկայ առիթ Թաղ. Խորհուրդը պաշտօնի անցաւ. առաջին գործը եղաւ Տօն Քիւրեղի երեւակայութեամբ օժտուած՝ յարձակումը սկսիլ ջաղացքներուն դէմ։ Սլամուութեամբ լեցուած՝ տնօրէնին դէմ ոտ իր պաշտօնավարութեան շրջանին մէջ հեռատես և չէնչ յեաց՝ յաւատեւ կերպով, առաջ չդնելով, Թաղին պահանջումները ինչոտի ուշենալով աշխատած և աստիճանաբար վարժարանը նախանձելի և գնահատելի գիրքի մը մէջ դրած էր, առաջին օրէն սկսաւ ծանր պայմաններ դնել անոր հեա՝ զայն վիճտեցնելու և հեռացնելու նպատակաւ։ Ամէնուս ծանօթ է սա տալօրինակ առաջարկը զոր պատրաստեալ ելնելու իրեն. «Բաժնել մինչեւ այն օրերը միեւնոյն դասարանները մեզ դաս առնող հինգ դասարանի երկսեռ ուսանողները, վերածել ցանկի միասեռ ուրբ դասարանները (մինչեւ հոս ադէլ), եւ այս՝ առանց ծախքերուն վրայ սակ մը աւելց ելլու եւ առանց կրթական ծրագիրն բան մը յապաւելու։ Երբ Նիկոդոսեան էֆէնտի (այսպէս կը կոչուի սեռս չ՛) այդ առաջարկին բացարձակ անկարելութիւնը երեւան կը հա՛էր, Թաղ. Խորհուրդը իրեն քսանչորս ժամու պայմանաժամ մը կու տար՝ գործադրութեան դնելու իր այդ յախուռն որոշումը։ Հոս բացարձակ երեւան կուգար Թաղ.ական ապաեղուն նպատակաւոր առաջ.ը և ապարեւ երկար ատեն չկրցան ծածկել իրենց թագուն գաղտնարարները։ Ցունվար 30ին, մէջերնուն ամէնէն յանդգնը գնը ժողովոյ մէջ թոյ՛ը դուրս կու տար բարկացայտ ոտքի ելլելով և հրամայելով տնօրէնին որ դուրս ելլէ վարժարանէն (այդ Թաղականը վերջին ատենները բողոքէ համար Թաղ. Խորհրդարանը գացող պատուաւոր թաղեցիի մը նկատմամբ ալ միեւնոյն ընթացքը բռնած էր)։ Նիկոդոսեան էֆ. հանդարտութեամբ դիտել կու տար այդ էֆ.ին թէ խելայեղած դուրս կ'ելլէր քաղաքավարութեան տարրական սահմաններէն և թէ տնօրէն մը առանց Ուսումն. Խորհուրդի վաւերական գրին չէր կրնար հեռանալ վարժարանէն և թէ համբերութեամբ պիտի սպասէր վարժարանէն իր հրաժարեցուցման գրին։ Յաւելին այն է որ այդ գիրը չգրուեցաւ, չենք գիտեր ի՞նչու։ Եւ ամէն օր, իբրաքանչիրը Թաղական եկաւ զինքը բերանացի դուրս հրաւիրելու։ Ահա այդ միջոցներուն էր որ Ուսումն. Խորհուրդը մէջտեղ ձգելու թէ իր իսկ վկայութեամբ ամիսս կերպով ի գործադրութեան եղող իր կողմեն արտօնեալ եւ երաշխաւորեալ դրութիւնը պահելու մինչեւ դպրոցական տարեշրջանի վերջ և հիմնական փոփոխութիւններ պարպարդրին յետաձգելու», ուզեց տարուան կէսին գործադրութեան դնել Կրթական Մրագրին բացարձակապէս անգործադրելի, այլանդակ մէկ կողմը, այն է իրարմէ տարի մը հեռաւորութիւն ունեցող դասարանները իրարու միացնել։

Սակայն Բարձր. դասարանը որուն համար մանաւանդ պէտք էր ձեռք առնուած ըլլար այդ միջոցը՝ կը մնար իր նախկին վիճակին մէջ։ Շատ զարմացանք որ իբր թէ ծնողքներէ աւելի տղոց բարոյականին նախանձախնդիր Թաղական աղաները ի՞նչպէս աչք գոցեցին այդ պարագային և թողուցին Բարձր. դասարանը այն դրութեան մէջ որուն իսպառ ջնջումը ըրած էին իրենց միակ նպատակ։ Մեղի համար որ Բարձր. դասարանին մէջ զաւակ ունէինք, այդ խառն ուսանողութեան վիճակին՝ մեր զաւակներու վրայ դէպի չարը ոեւէ ազդեցութիւն ըրած չըլլալուն վստահ էինք, և ընդհակառակը անոնց նկարագրին վրայ բարերար ներգործութիւն մը մտնէն տեսած էինք, հեռաւոր գիւղերու ազգային կամ օ. տեւապէս անտեղութիւն մը չկար. բայց իրենք որ այդ դրութեան յայտնի հակառակորդներն էին, միթէ հասակաւոր ուսանողներու համար զայն անշնաս համարելով՝ Մանկապարտէզէն եկող փոքր տղոց համար միայն ազատաբեր նկատեցին, կամ եթէ ոչ, ի՞նչպէս խիղճերնին հանդարտեցուցին։ Չենք գիտեր և վստահ ենք որ իրենք ալ չեն գիտեր. բաւ է որ Տնօրէնին հակառակեցան, վէճ ըրին, շինուածը քակել աշխատեցան։ Իրողութիւնը այսէ որ Բարձր. դասարանը վիճակի փոփոխութիւն չկրեց և մինչեւ տարեշրջանի վերջ այնպէս պիտի շարունակէր, եթէ ուրիշ անակնկալներ երեւան չելլէին։

Փոփոխութիւնը կայացաւ ուրեմն Մինչեւ և Տարր. Դասընթաց քներու միեւնոյն դասարանին պատկանող երկսեռ ուսանողները իրարմէ անջատելու և միեւնոյն դասընթացքներու առաջին և երկրորդ տարիները իրարու ձուլելու մէջ։ Այս յանկարծակի փոփոխութիւնը չուշացաւ իր հակազդեցութիւնը ունենալու ուսանողներու և անոնց ծնողքներուն վրայ որոնք միահամուռ բողոքեցին եղած անտարամարտական կարգադրութեանց դէմ։ Կը մնար ծրագիրը գոհացընելու խնդիրը։ Այս մասին նստող տարբեր դասարաններուն դասերը ի՞ւչ դիրքերու վրայ պիտի դուրէին և ո՞ր դասարանին դասերը պիտի շարունակուէին։ Ամէն միջոցներն ու եղանակները փորձուեցան անօգուտ կերպով. և գանգատները փոխանակ պակսելու՝ աւելցան, ծնողք և ուսանողներ պահանջեցին անհաւասար կարողութեամբ միացեալ դասարաններու բաժանմանը։ Եւ ահա այդ բողոքներն են որ խեղաթիւրելով՝ Կ. Թաղական տեսուչը տեղեկութիւն տուաւ Ուսումն. Խորհրդոյ յարգելի Ատենապետին և այս բնական անկարգութեանց իրեւ դրդիչ կամ հեղինակ ներկայացուց երկու պաշտօնեաներ և յանկարծակի բերելով՝ ակն խլեց այդ երկու դասատուներուն հեռացման անխորհուրդ հրահանգը։ —Այդ ժամանակները զուգադիպութեան հետեւանքով անգործ մնացած ուսուցիչներու պաշտօնազրկութեան պայմանաժամը լրացած ըլլալով՝ կրթական տեսչին աջակցութիւնը դիմած էին։

Մինչ այս, մինչ այն, օրերը կ'անցնէին և Ս. Զատկի պարապուրդը վրայ հասաւ և ամէն ոք կը սպասէր Թաղ. Խորհուրդին բարի տրամադրութեանցը։ Եւ սակայն Թաղ. Խորհուրդը օգտակար ուսուցիչներու հեռացնելով՝ անոնց տեղ պաշտօնի կոչեց մեծ մասամբ անկարող ուսուցիչներ։

Տնօրէնը որմէ գաղտնի եղած էին այդ անարդար և բացարձակապէս վնասակար կարգադրութիւններ՝ բողոքեց, և երբ տեսաւ ո՛ Թաղականները կը խոստովանին թէ օգտակարին համար չէ ո՛ կ'այխատին, իսկոյն հրաժարեցաւ՝ պատասխանատուութենէն զերծ մնալու համար ու իրենց գործելու եղանակին համամիտ չգտնուելով։

Առանց պատասխանատուութեան իսպառ (ուշադրութիւն բառին) կը ճամբուին Զատկին երկրորդ օրը երկու աշխատաւոր և աշակերտներու կատարեալ համակրանքը վայելող կրթութեան պաշտօնեաներ։ Դադրած ուսուցիչները բնականաբար Ուսումն. Խորհուրդին բողոքեցին և գիտէ՞ք կամ կ'ուզէ՞ք գիտնալ պատասխանը որ իրենց տրուեցաւ. «Կը հաստատենք որ անարդար կարգադրութիւն մը եղած է ձեզի դէմ, բայց մենք չենք կրնար բեկանել Թաղ. Խորհուրդին որոշումը, որովհետեւ մեր ոյժը բարոյական է (կարծես թէ Թաղ. Խորհուրդինը տարբեր հանգամանք ունի), և ապացուցանելու համար թէ ցաւ կը զգանք ձեզ նման կարող ուսուցիչներու անգործ մնալուն, կ'աշխատինք ձեզի ուրիշ տեղ պաշտօնի անցընել։ Այդ յայտարարութիւնը բնաւ չգոհացուց պաշտօնազուրկ ուսուցիչները։ Ուստի պահ չեցին որ կամ իրենց յանցապարտ ըլլալուն վճիռ տրի որ հաստակերպին, կամ իրենց անպարտութիւնը յայտնի ժողովոյ հրապարակուելով՝ վերահաստատուին իրենց պաշտօնին։ Ցարգելի ատենապետը որ իր խղճին առջեւ չատ պատասխանատու մնացած էր առանց խորհրդակցութեան և կրթական տեսչին միակողմանի տեղեկագրին վստահած՝ առանց նոյն իսկ նախնական քննութեան՝ անոնց հեռացումը հրամայող մէկ հրահանգին համար, ստանձնեց իր ժողովական ընկերներու առաջարկին համեմատ այդ զրկանք կրած ուսուցիչները իրենց պաշտօնին մէջ վերահաստատելու գործը։ Բայց Ուսումն. Խորհուրդը չմոռցաւ միեւնոյն ատեն պաշտօնապէս գրելու Թաղ. Խորհուրդին թէ կատարեալ համամիտ են և իրաւամբ ճամբած են զայն վարժարանները. ու միւս կողմէ չթաքուեցան իւրաքանչիւրներու դիմել և այդ ուսուցիչները ջնջել վերահաստատել, այնպէս որ առանց մէկը պաշտօնի վրայ է. սպասելիք միւսին ընդունելութեան։ Ի՞նչ կ'ըսենք այն երկդիմութեան դէմ Ուսումն. Խորհուրդը ցուցուց։

Անցնինք։ Այս ամէնը աղէկ, բայց տնօրէնը ետ չառաւ իր հրաժարականը հակառակ Թաղ. Խորհուրդին առերեսս թախանձանքին. ու շրջանաւարտաց դասարանը որ կը բաղկանար հինգ աղջիկներէ և ինը մանչերէ և որ ուղղակի տնօրէնին խնամքին յանձնուած էր ամբողջովին՝ ցրուեց Թաղ. Խորհուրդը՝ չկարենալով անոր արժանաւոր յաջորդ գտնել։ Թողունք որ Մրջին դասընթացքի երկրորդ տարիներն ալ դժգոհ՝ մեկնեցան և այսօր շուրջ 50 ուսանողներ ուրիշ մասակայ կամ հեռաւոր գիւղերու ազգային կամ օ. տարի վարժարաններ դիմել ստիպուած են և մէկ մասն ալ պարապ կը պտտին. Թողունք, բայ, այդ պարագան։

Գանք գլխաւոր խնդրին. հիմա զարմանքէ չենք կրնար դադրիլ, երբ կը կարդանք որ կրթական տեսուչը և Ուսումն. Խորհուրդը որ բնաւ անտեղեակ չըլլալէ զատ բարձր դասարանի ջնջմանը, մանաւանդ իրենք պատճառ եղան, մէկը իր հաշիւներէն դրդուած, և Տատեան վարժարանի տնօրէնի պաշտօնի բերելիք հասոյթէն բերանը ջրոտած (ուրիշ խնդիր մըն ալ՝ թէ ներելի է որ Կ թական տեսուչը Թաղերու մէջ ուղղակի պ չոնատ ձ է այս կամ այն վարժարանին մէջ. մոլեռանդ Ուսումն. Խորհուրդին վիզը) և փուսը կատարեալ բարութեամբ և միամտութեամբ, կը հրաւիրեն Մաքրի գիւղի Թաղ Խորհուրդը որ իր շրջանաւարտները քննութեան ներկայացընէ։

Եթէ չեմ սխալիր, մենք, շրջանաւարտներու ծնողքս, իրաւունք ունինք պահանջելու մեր շրջանաւարտները Ուսումն. Խորհուրդէն։

Ասիկա թաղեցիներուն քթին խնդալ չէ՞. շրջանաւարտները ցուցել տալէ վերջ շրջանաւարտները փնտռել. ի՞նչ կատակ, ի՞նչ անհամ կատակ։

Եւ մենք միամիտ ազգայիններս դեռ կրթական բարեկարգութիւն, դասընթացքներու Թաղ. Խորհուրդը որ բնաւ անտեղեակ չըլլալէ զատ բարձր դասարանի ջնջմանը, մանաւանդ իրենք պատճառ եղան, մէկը իր հաշիւներէն դրդուած, և Տատեան վարժարանի տնօրէնի պաշտօնի բերելիք հասոյթէն բերանը ջրոտած (ուրիշ խնդիր մըն ալ՝ թէ ներելի է որ Կ թական տեսուչը Թաղերու մէջ ուղղակի պ չոնատ ձ է այս կամ այն վարժարանին մէջ. մոլեռանդ Ուսումն. Խորհուրդին վիզը) և փուսը կատարեալ բարութեամբ և միամտութեամբ, կը հրաւիրեն Մաքրի գիւղի Թաղ Խորհուրդը որ իր շրջանաւարտները քննութեան ներկայացընէ։

Եթէ չեմ սխալիր, մենք, շրջանաւարտներու ծնողքս, իրաւունք ունինք պահանջելու մեր շրջանաւարտները Ուսումն. Խորհուրդէն։

Ասիկա թաղեցիներուն քթին խնդալ չէ՞. շրջանաւարտները ցուցել տալէ վերջ շրջանաւարտները փնտռել. ի՞նչ կատակ, ի՞նչ անհամ կատակ։

Եւ մենք միամիտ ազգայիններս դեռ կրթական բարեկարգութիւն, դասընթացքներու կը սպասենք մեր թաղային վարժարաններէն որոնց ներսն ու դուրսը կեղծաւորութիւն, շահախնդրութիւն, անձնական կիրքեր, երկդիմութիւն, չեն պակսիր։

Հ. Ա.

11 Յունիս 1900

ՄԱՍԻՍ

ՇԱՒԱՔԱՔԵՐՔ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՄԱՍԻՍ Գրական և Քաղաքական Շաբաթաթերթի 26րդ թիւը կը հրատարակուի վաղն առտու, հետեւեալ բովանդակութեամբ.

Հարցարան. Վաղուան գրականութիւնը. ԽՍԻԳԻ։—Բանասեղծութիւններ. Ե զանակները. Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ. Մոռացում Կ. ՈՍԿԵԱՆ։—«Եղեկիկ գերմանէրէն թարգմանութիւնը». Հ. ԳՐԻԳՈՐԻՍ ՎՐԴ. ԳԱԼԷՄԵԱՐԵԱՆ։—Պատասխանատուութեան բաժնէն. ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ։—Քաղաքական ճեմարներ. Զինաստան և Զինացիք. Հ.—Արձակ fiberուած. Լրագրները. ՎԱՀԱՆ ՄԱԼԷԶԵԱՆ։—Կեսդարձը կական. Ժանապարհն դէմ. ՅՈՒՍԻՖ. Յ. Տ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ։—Գաւառի կեանքէ. Ոչ իսկ անուն մը. Գ. Կ Ո —«Մասիս»ի Ցուցատեսը

ՄԱՍԻՍ ձեռքէ կը ծախուի հարիւր քառասուն փարայի։ Տարեկան բաժանորդագինն է կէս սմ. ոսկի՝ թէ՛ Կ. Պոլսոյ և թէ գաւառներու համար, կանխիկ։ Արտասահման 12 ֆրանք։ Խմբագրութեան կեդրոնն է Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան, թիւ 13։

Հեռագիր Այսօրուան

ԶԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 5 յուլիս.—Բէքինի օտար դեսպաններու մասին տակաւին որոշ լուր մը չկայ։ Կ'ըսուի թէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպանատունը քանդուած է։

—Զինացիները գրաւեցին Թիէն Զին բնիկներու թաղը։ Խ՝ամակալուհին հլուանդ է։

—Ցու-Զէուի մէջ մեծ ողողումներ պատահեցան. կամուրջները ջուրերուն տակը մնացած են. ալեսը խիստ չատ է։

ԲԱՐԻԶ —Զինական բանակը որ Բէքինէն դէպի հարաւ կը քալէ, Լաֆիանկ հասեր է։

—Ֆրանսական ուժ հարիւր զինուորներ՝ թնդանօթներով՝ Թաքու հասեր են։

—Ֆրանսական կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ ոեւէ ճշգիտ լուր չունի Բէքինի օտար դեսպաններուն և օտարականներուն վիճակին վրայ։ Կառավարութիւնը կը հաստատէ թէ կացութիւնը խիստ ծանր է Զինու մէջ և թէ Տէրութեանց միջեւ համաձայնութիւնը կատարեալ է։

ՄԱՏՐԻՏ —Շանկայի սպանիական հիւպատոսը կը հեռագրէ իր կառավարութեան թէ հարիւր հազար Ոքսքրներ պաշարած են Բէքինի օտար դեսպանատունները։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

ԼՈՆՏՈՆ.—Թրանսվալէն այսօր առնուած լուրերու նայելով, Պոէրները Նէլսբրուիթի փոխադրեր են իրենց զորձառնութեանց կեդրոնը։

—Բէլէի զօրավարին զօրաբաժինը Զէքէնսպոխիի մէջ միացաւ Հարթ զօրավարին զօրախումբին։

—Սըր Ա. Միլ՝ըր երկար ատենի համար յետաձգեց Թրանսվալ ընելիք իր ճամբորդութիւնը։

ԱՇԱՆԹԻՆԵՐը

ԼՈՆՏՈՆ.— Քումասիի կառավարիչը Բէր-Քոսթ-Բէսթլ ուղեւորեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ. Մերակոյտին մէջ կառավարութեան հարցապնդում եղաւ Եսմոն զօրավարին հրաժարելու պատճառներուն վրայ։ Պ. Վալտէք-Ռուսօ պատասխանեց և վերջապէս կառավարութեան համար վստահութեան բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ 85 քուէի առաւելութեամբ։ Մերակոյտը որոշեց բոլոր գիւղերու մէջ իսկ հրատարակել նախարարապետին ճառը։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԶԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՇԱՆԿԱՅ, 4 յուլիս։—Տասնըհինգ հազար Պոքսրներ և Զինացի զինուորներ յունիս 28ին յարձակեցան Բէքինի անգլիական դեսպանատան վրայ, ուր կը գտնուին բոլոր օտարականները, բայց ետ մղուեցան կորուստներ տալով։

ՇԱՆԿԱՅ, 5 յուլիս (Ռիւթէր) —Բէքինէն փախած երեք Զինացիներ հոս հասան. կը պատմեն թէ անգլիական դեսպանատունը գտնուած հազար օտարականներ, որոնց հետ կան շորս հարիւր զինուորներ, դիմադրեր են մինչեւ որ իրենց պաշարները ու ռազմամթերքները սպառեր են։ Դեսպանատունը յետոյ այրուեր է և բոլոր օտարականները սպանուեր են։

—Միջազգային զինուորները յունիս 30ին գրաւեցին Թիէն Զինի բերդերու քաղաքները։

—(Ռիւթէր).—Նան-Գինի փոխարքան սպառազինութիւնները դադրեցուց, որպէսզի ցոյց տայ թէ համամիտ է Եւրոպայիներուն։

—Նահանգներու փոխարքաները ուզեցին իրենց պատասխանատուութեանը տակ դնել, մինչեւ որ Բէքինի մէջ վերջնական կացութիւն մը ձեւը բերուի։

Զի Ֆուի (Ռիւթէր) —Անգլիոյ և Ռուսիոյ ծովակալները ուզեցին թէ անպատեհ է հիմա դէպի Բէքին քալել, որովհետեւ միջազգային զինուորները 20,000 հոգի են, մինչդեռ Թիէն-Զինի ու Բէքինի միջոցը համախմբուած Զինացիներուն թիւն է 140,000։ Նոյ զօր-ավորը Թիէն-Թրնի

ՈՒՄՈՒՐՃԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

Ումուրճայի Գործարանը որ Պրուսէլի Արուեստահանդէսին շքադրամ ստացած է, չուզեր իր անարատ ու լաւ արտադրութեանց համար թիչ ատենուան մէջ ստացած վարկը ուրիշ գործարաններու պէս ճմարտութեան հակառակող յայտարարութիւններով հոչակել. միայն սա լուրջ ճմարտութիւնը կը ներկայացնէ անոնց որ հոգածու իրենց առողջութեանը։

«Ստորագրեալներս կը յայտարարենք թէ ուշադրութեամբ քննած ենք Ումուրճայի ագարակին գործարանին արտադրութիւնները որոնք 1897ին Պռուսէլի Արուեստահանդէսին շքադրամին արժանացած են։ Արդարեւ գործարաններու մէջ քանի արտադրութիւները միայն եթէ քննուին, արդիւնքը չատ սահմանափակ կ'ելլայ. բայց նկատողութեան առնելով Հանրային Պարտքի վարչութեան ծանուցագիրները թէ Ումուրճայի Գործարանին արտադրութիւնները անարատ գինիներէ չինուած են, նաև նկատողութեան առնելով այն պարագան թէ նոյն վարչութիւնը լուրջ ձեռնարկներ կ'ընէ իր հասոյթները ապահովցնելու համար, կը հաստատենք թէ նոյն Գործարանին բոլոր արտադրութիւնները անարատ գինիէ չինուած են. հետևաբար տուիչը ներկայ վկայականը։»

Վահ. Սուլթանին քիմիագէտներէն Պոնկոլսքի, Սինկրոս ու Տոքթ. Դանճի

Այդ արտադրութիւնները անարատ ըլլալուն համար գինուորական հիւանդանոցներու մէջ կը գործածուին։

Վաճառուած տեղերը։— Ընդհանուր կեդրոնատեղի Դալաթիա Քարանթինա փողոց թիւ 4, Էվտոքիոս էֆ. Թուրճաղլու և Պոլիս Հասքը Իսկէլէսի Նիքոլաքի էֆ. Կէվէնճիօղլու։ Դիւրութեան համար մեծ ու փոքր ամաններու մէջ ալ կը ծախուին։ Օղիներուն գինն է օխան 10 ղրշ. 4 ու 7 տարուան գոնեաքներուն՝ 13. 6 ու 9 տարուան գինիներուն՝ 3։ Կը ծախուին նաև Պոլիս կամուրջին գլուխը Սուրբէնեան վաճառատունը, Լանկա, Թուլումպա մէյտան ձեթավաճառ Բիրեաքթի վաճառատունը գին 4 ղրուշի։ Սրբքէֆի Հանրային Պարտքի վարչութեան Նախկին չէնքին մօտ՝ Միլաս։ Հասքը Իսկէլէսի ծըխախոտի մաքսատան մօտ՝ Զիրոնկէլոս։ Պոլիս Պալըք Բազար Բէնիրճի փողոց՝ Երկի Բազարախս։ Դալաթիա Քօրէրաթիվ Ընկերութեան վաճառատունը։ Դալաթիա Սանտրգճըլար՝ Քոսթի Միքա, Խարաճճը փողոց՝ Միխալաքի Թէնիրիտի ու Քիւրէքճիլէր՝ Եանի Փոթորուլ։ Բերա Մեծ Փողոց Անատոլու խան Գառնիկ Սիմոնեան և Շիշլի Օսման Պէյ քաղինոյին հանդէպ Բէրքլի Վալիատի։ Նաև բոլոր նպարավաճառներու, դեղարաններու, հանրային պարտէզներու մէջ և Վոսփորի ամէն կողմերը։

ՈՑԹԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ՕՇԱՐԱԿ

Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տոքթ. Լօռան տիւ Պօա կը գրէ. «Բազմաթիւ հիւանդներու վրայ ըրած յաջող փորձերս զիս համոզեցին որ, ԷԼԻՔՍԻՐ ՎԻԹԱԼԱՆ յոգնած ու տկարացած անդամները զօրացնելով երիտասարդական ոյժ և թարմ կեանք կը պարգեւէ մարմնոյն։ Նախ արիւնը կը մաքրէ, կը զօրացնէ ու աստիճանաբար կը բուժէ տկարութիւնը, մէջքի և ողնայարի ոսկորներու ցաւերը, վատուժութիւնն ու անբուժելի հռչակուած ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ։ Մանդական գործարաններու յատուկ ազդու դեղերովը ծանօթ Բրոֆ. Միտրի պատրաստած այս ԷԼԻՔՍԻՐ ՎԻԹԱԼԱՆ կազդուրիչ։ Գրգռիչ և մարսեցուցիչ ըլլալով, ծերեր, ապաքինողներ և զեղծումներու պատճառով անկարողութեան ենթարկուած անձեր անհրաժեշտ է որ փութան օգտուիլ այս քաղցրահամ էլիքսիրին ապահովցուցիչ յատկութիւններէն։ Կը ծախուի Դասպեանի, Քիւչիւքեանի, Մէնիքիի, Զօնտեցիանոսի դեղարաններուն ու մթերանոցներուն մէջ։

527 — 21—52

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ — ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհս ամէն. կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շիտակ ճամբայ, Դալաթա Սէրայի դիմաց։

ԴԱՄԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին ետեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՈՒԼ Սուլթան Համամ Թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻԶԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Դալաթիա, Վօյվօտա Պահականոցին կից թիւ 91

Վաճառատան մէջ ամէն տեսակ ակնաբուժական և վիրաբուժական գործիքներ կը վաճառուին ՄԵՆԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ։ Կակուղ և կարծր լաստիկ (քաուչուկ) առաքաներ, ճառկի կապիչներ (գասրգ պաղ), տեսակ տեսակ գրբեխներ (շիրինկա), եղեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրագէտներ (միքրոսգոբ), փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նորատեսակ ոսկի և այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատան մէջ։ Դիները չատ ժամն։ Ցանկորդք չատ գոհ պիտի մնան։

Լ'ԻՐՊԷՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴՍՀԻ ԴԻՄ
Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ.
76 միլիոն ֆրանք
Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ,
Բէլթիյէ փողոց թիւ 8 և 10
—o—
Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Դալաթիա Վօյվոտա, Լօրանտօ խան։ Դիմումատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Գալէտի Լիսէյ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՆՁ ՄԸ

Լրագիրները լեցուած են գովեստներով չատ մը բժշկական դեղերու որոնց ամէնքն ալ պտչտան ունին մարդուս առողջութիւնը պահպանելու. ասոնց մէջէն յարմար ընտրութիւն մը ընելն առաջ պէտք է անոր անցեալն վրայ դաղափար գոյացնել։ Ասոնց մէջ կը որ հազարաւոր տիւանդութիւններ բուժած է, կամ թէ չբուժ մէջ ամփոփուած ՖԷՐ ՊՐԱՎԷՆ է զոր աշխարհս ամէնէն մեծ բժիշկները կը յանձնարարեն այն կարգի հիւանդութիւններու որոնց սկզբնապատճառը արեան տկարացումն է։ Անարիւնութիւնը, տրժգունութիւնը, ընդհանուր տկարութիւնը և կուրծքի ուրիշ այս կարգի վտանգաւոր հիւանդութեանց ամէնէն ազդեցիկ դարմանը ՖԷՐ ՊՐԱՎԷՆ է, ամէն ճաշի 15—20 կաթիլ քիչ մը ջուրով առնելով միշտ նոր կեանք կը ստանայ մարդ և այս դարձքին բուն պատճառն այն է որ ՖԷՐ ՊՐԱՎԷՆ արեան մէջ խառնուելով բոլորովին կը նորոգէ զայն։ Այն անձինք որոնց կեանքը հիւանդութեան և կամ չափազանցութեան հետեւանքով վտանգուած է, պարտին հետեւիլ խորհրդի մը որ այնչափ արդիւնաւոր եղած է։ 7—10

ԱՆԻ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենաին Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն Յնւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Գուվառ տէ զ'Իդալիէնի անկունը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին Ընկ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։ 1900 Յունուար 1ին ամբողջ վին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է մէկ միլիարտ 225 միլիոն ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 5,503,000,000ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիարտ 545 միլիոն։

Նիւ Եորքի ընդհանուր ապահովագիրը (բոլիս) աւելի չատ առանձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կընծայէ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագիրը։ Նիւ-Եորքի ապահովագիրն առարկելի չէ բնաւ, և յանձման թուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արհեստի. բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վտանգներն և մահուանէն պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պահուն։ Ապահովագիրն իրաւունք կու տայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կըլլայ կանխաւ ապահովագրութեան մուրահակին մէջ։ Առաջին տարեվճարէն սկսեալ, ապահովագրեալին համար իրաւունքէ անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ անձին ըրած բոլոր մասնաճաղներով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ դրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ֆ. ՈՒ. ՀՈՒՏԹՕՎ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիչ-Պաստիրլաք
Ա. ՋՈՒՀԱՅՏԵԱՆ

192 — Վօյվոտա փողոց Վէթալիս խան Դալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵՆ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանենի գարեջրատան վրայի յարկը, ճիւղ Զբպուլֆեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ց. Գ. Զմեռնէրը կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաև ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ !! 197

ԼԷ ԲՐՕՎԷՆՍ ՐԷՒԻՆԻ

LES PROVINCES RÉUNIES

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՐԻՒՍԷԼ

Ապահովագրական ընկերութիւն ընդդէմ հրդեհի

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԸՆԿ. ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

Գինիչ Տնօրէնութեան
Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Դալաթիա, Ճէտիտ խան

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իրոֆոսֆիթի տը չօ է տը սուա» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը սոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏՑ, ԽՈՑԼԸ (սրրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒՇԵՆԱՒՔ

Հիմնեալ Հալիֆ։ Կ. Պոլսոյ և Օրթէօյի

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1069	Գօմս	1497	Կօզ	1011	Մալմօ	724	Բօգարիս	186
Ալէքսօ	3607	Գօնկս	2906	Կրօտնս	1695	Մարէնկս	2273	Սաքսօ	1113
Անտէլս	1541	Դորսս	895	Հիրս	775	Մարդէլլս	3709	Ֆիրիս	1735
Արիսսզս	2377	Տիտս	4311	Հիտալկս	1581	Միրատս	3557	Սիլվիս	1193
Պասանս	1822	Տօմինս	937	Հինտաու	3720	Մլիս	1057	Սէբրս	1200
Պօրտինս	1264	Տուրս	2383	Հօրատիս	3600	Մենդէսկլլս	1735	Թասսս	1328
Պրավս	1076	Տրաքս	1713	Հումվէր	595	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւս	841	Տրնամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօքիս	3827
Պլէֆալս	4431	Էպրս	2404	Իտատս	5540	Սիրս	4100	Թօլէտս	1470
Դէյլս	1671	Էլտորատս	1520	Ձիլնս	1080	Մնէարիս	4036	Թօրբիտս	487
Գալիբսս	1337	Էրազս	1841	Փէլսս	1053	Սրլանտս	1535	Ուլբպինս	2429
Գասէս	1244	Ֆիտս	954	Քալիբնս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գազս	1094	Ֆինանտ	1828	Քօզնս	1700	Բօլս	510	Վէլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Ռիալթս	2229	Վէլթուրնս	2396
Սիսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանոս	2272	Ռնեալտս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիէնս	3060	Լիվօրնս	1643	Ռօլլս	1613	Զէրս	1200
Թէլօրատս	4235	Կլդանս	1243	Լօրէնցս	3191	Ռամէս	1789		

Իակս շոգենաւը, նաւապետ Եէյց, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։ Տուրս շոգենաւը, նաւապետ Նէլ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հալ և ամսոյս 13ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻԶՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Դալաթիա 377

ՅՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՑՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լէյբ-ալ և Աբէ-ալէց Դէլ Բանալ շէնք

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թ
Վիրգոլիան	10500	Ֆլավիան	[illegible]
Սամէնեան	10500	Եմիրշիրն	[illegible]
Փէսղրիան	10500	Լարդ.ըն	[illegible]
Լանքասդրիան	9000	Գլեմերիան	[illegible]
Ֆիլատէլֆիա	9000	Գրապիան	[illegible]
Գոլոմպիան	8000	Լիմէնեան	[illegible]
Ձօրձիան	8000	Սիտալոլգիան	[illegible]
Գոսդոնիան	8000	Լիզաշիրն	[illegible]
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	[illegible]
Ֆալէրնիան	3700	Մինեօ	[illegible]
Վավօնիան	3700	Օրօրդ	[illegible]
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	[illegible]
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Զալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել չոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմեն.
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԻՆ
Դալաթիա, քարափին վրայ հին տեղը մաքսատան
600

COMP RUSS
NAVIGATION A VAPEUR ET
COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւնք

Հ. 20 3 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դ. 21 4 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա (10ին միջօրէէն առաջ ելեալ Աղեքսանդրիա, Բուրա-Սաիտ, Ֆա, Պէյրութ եւ Գիզա)։
Հ. 22 5 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Հ. 22 5 Ինեպոլու, Սինոպ, Տրապիզան, Օզա, Կիրասոն, Տրապիզան, Դիզ եւ Բ. Ռում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր 23,6 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒՐԻՍԻ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒՈՒԱԾ ՇՈՒՇԵՆԱՒԵՐ

Յունիս 9ին Անգադոյի, Պաթումէն։
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Յունիս 10ին Անգադոյի, Մարսիլիա։
Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Երկրորդ 175 ֆրանք. Տեղեկութեաց համար դիմել Գործակալին Թօմ Հանի Քարվանսարայ։ 516 Թ. ԲԷՌՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուր ափը երթալ անդամ կը քանի Լիվերպուլ

Աբէ-ալէց դէլ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թ
Ումբրիա	7718	Գալիա	[illegible]
Եդրուրիա	7718	Սամարիա	[illegible]
Սէրվիա	7391	Մարամոն	[illegible]
Ուլտնիա	7268	Ադրաս	[illegible]
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	[illegible]
Սէքսոնիա	5517	Թարիֆա	[illegible]
Կալիա	4809	Բալմիրա	[illegible]
Մինիա	4357	Թրինիտատ	[illegible]
Սլէբրս	2113	Մորոքգզ	[illegible]
Քէտար	1876	Քամանիա	[illegible]
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	[illegible]
Դաղալոնիա	4845		

Սամարիա շոգենաւը, նաւապետ Վ[illegible] ընդհանուր վաճառքով Լիվերպուլէն [illegible] պիտի հասնի յուլիս 6ին։
Դիմել առ ՇՈՒԼԻ և ՍԻՆԷՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Դալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։

Արտօնատէր ՋԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

—)(45)(—

ԹԷՈՏՈՐ ՈՒԱԴՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

Գ.

ՈՒՆԻՖՈՐՄԷՏԻ ԴԻՊԹՈՒԹԻՒՆԸ

2։

Բթամատս դրի հին նիգին վրայ և տեսայ որ դուռը կղպուած չէ, այնպէս որ հպուելիս տեղի տուաւ և սրսատրոփ հրեցի զայն ու ներս նայեցայ.

Ճիշդ դէմս տեսայ ցից ու նեղ սանդուխ մը. բաւական լոյս կար սակայն որով կրնայի սանդուխէն վեր ելնել և որոշել երկու ննջասենեկի դուռներ, որոնք գոցուած էին։ Թաց սեմին վրայ կեցայ մինչեւ որ ջիղերս հանդարտեցան. գետնայարկին վրայ աջ ու ձախ կողմն երկու սենեակներուն դուռները բաց էին, կրցայ տեսնել թէ ձախ կողմինս կամ կարաւան չունէր բնաւ։

Աջակողմի սենեկէն ներս մտայ—բաւական երկայն ցած սենեակ մը, ձեղունին վրայ ծանր գերաններով, որոնք այդ լոյսին մէջ սև կ'երեւային։ Երկու երեք աթոռներ ու սեղան մը կային հոն։ Փայլուն կրակ մը կը վառէր և անոր վրայ ալ դրուած էր թէյաման մը ճիշդ այն տեսակէն զոր չատ կը սիրէին Ժիբսիները, ինչպէս յետոյ հասկցայ։ Կամկարայ չկար. այլ բաց վառարան մ'էր յար և նման անոր զոր տեսած էի Վինի խրճիթին մէջ, և ուր Ուինիֆրէտն ու ես սսվոր էինք կենալ ամառ իրիկուններ, դիտելու համար երկինքն ու աստղերը որ բաց վառարանին մեծ մրտա փողին վերեւ կը փայլէին։ Նշմարեցի սաղն ու ադեղը սեղանին վրայ. Սիրնի Լօվէլ յայտնապէս հոն գտնուած էր մեր բաժնուելէն յետոյ։ Պատերուն վրայ կախուած էին մէկ քանի հատ Սուրբ Գրոց նիւթերու վերաբերեալ այն գունաւոր պատկերներէն որոնք երբեմն կը տեսնուէին սովորաբար անգլիական ագարակներու մէջ. և դեռ միակ արուեստական գործերն են որոնցմով կալլէսցի հարուստ ծիրսիներ պիտի կըբնային մթցիլ Կօրնիօներու հետ։

Սենեկին ձախ կողմը կար կամարաձև խորշիկ մը որուն մէջ անտարակոյս գըտնուած էր երբեմն ապասդարան մը կամ այս տեսակէն կարասի մը։ Սենեկին մէջ ոչ ոք կար սակայն և հանդարտեցայ երբ կեցայ կրակին առջեւ որ թաց զգեստներէս չոգիի ամպ մը վեր կը բարձրացնէր։ Պատերուն վրայ կը խաղար կրակին լոյսը և հայելիի մը չափ փայլուն կ'երեւցնէր կախուած պատկերներուն գոյները։ Անառակ որդիին ծերպնի վերարկուն՝ որուն տակ խողեր կ'արտծէին, կը շողոշար որպէս թէ տրտմութեան ու արիւնագոյն մեղերու մէջ թաթխուած ըլլար։ Տունը պարապ կ'երեւար։ Զգացումներս ոյժը ի սկզբան թուլցաւ և տեսակ մը սրտայուզում ունեցայ, անջալից այլ ուժգին՝ որուն մէջ Ուինիֆրէտի ճակատագիրը, մօրս խստութիւնը և հօրս սպիացած վէրկուրծքը ամէնքն իրարու միանալով վերլուծումի ցաւը պատճառող գաղտնիք մը կը թուէին։

Մէկ վայրկենէն աւելի կեցած չէի սակայն երբ սթափեցայ բոլորովին տարբեր վիճակի մը մէջ։ Կարծեցի լսել կեծռումը, որ կը թուէր ինձ թէ վերէն կու գար, մէկէ մը որ իմ վրայ գտնուած սենեկին տախտակներուն վրայ նստած ըլլար։ Քարացած մնացի կեցած տեղս. վասն զի հեծիւնը հաւիւ մարդկային կը թուէր. և սակայն ոեոր ձայնն էր կարծես։ Ուինիֆրէտի յիմարութեան վրայով նոր զգացում մը ունեցայ։ Ցիշեցի Տքթ-Միվարդի՝ միմսոսթեան սոսկալի նկարագրութիւնը։ Աստուած իմ, ի՞նչ պիտի տեսնէի արդեօք։ Զէր համարձակեր դառնալ, սանդուխներէն վեր ելնել, կրակն ու խժացող թէյամանը ընկերներ էին գոնէ։ Բայց բան մը դրդեց զիս աղեղն առնելու և սպանին թիւերուն քսելու։ Նոյն պահուն կարծեցի լսել վերը դրան մը կամաց բացուիլն ու ու յետոյ զրէմէ անելսելի ճռիչը թեթեւ ոտնաքայլի մը որ սանդուխներէն վար կ'իջնէր։ Երակներուս շարկը ընդհատուած, աչքերս յառեցի կիսաբաց դրան վրայ, վտահ ըլլալով որ պիտի տեսնէի զանի նրբանցքին վրայ որ սանդուխէն դէպ ի դիմացի դուռը կը տանէր։ Բայց երբ սանդուխներէն վար իջնող այդ սիրելի ոտքերուն ձայնը լսեցի, սոսկումս անցաւ և հիմա ես ինքս սկսայ հեծեծել. իմ ճառուծներս հիմա բոլոր անոր փրկութեան համար էին։ Խորշիկին մէջ սողսկեցայ վանալով որ յանկարծակի չի գայ։

Նոյն պահուն աղջկան նուրբ դէմքն երեւցաւ սենեկին մէջ և երբ տեսայ որ կը յառաջանար բոլորովին զգայագիրկ եղայ իբր թէ սպասած չըլլայի տեսնել զայն, իբր թէ ճանչցած չըլլայի ոտնաձայնը։

Աչքերն յառած կրակարանին վրայ, քսուելով անցաւ քովէս առանց զիս նըշմարելու. աթոռ մը առաւ և կրակին դէմը նստաւ արմունկները ծունկերուն վրայ դրած և երեսը ձեռքերուն մէջ թաղած մտախոհ։ Հեծիւնը դադրած էր և՝ եթէ ականջներս չէին խաբեր զիս, տեղի տուած էր մանկական մեղմիկ ծիծաղի մը։

Կամարաձեւ խորշիկին դուռը ելայ սենեկին ճիշդ մէջտեղը յառաջանալով, և վարանելով թէ ի՞նչ ընթացք պէտք էր բռնէի։ Կը կարծէի թէ զի՞նքն ամէնէն նուազ վախցնող չարժուումը պիտի ըլլար կամաց մը սենեկէն ու տունէն դուրս սողսկիլ մինչեւ ինքը ցնորքի մէջ էր, և յետոյ դուռը զարնել։ Այն ատեն ինքներեն վար պիտի իջնէր սպասելով տեսնել մէկը. և այնքան չպիտի վախնար զիս տեսնելուն որքան եթէ առանց ամենափոքր տեղեկութիւն մը ունենալու, մէկէն ի մէկ տեսնէր զիս սենեկին մէջ իրեն ետեւ։ Ոտի այսպէս ըրի. կամաց մը տունէն դուրս ելայ և դուռը զարկի նախ մեղմիկ, բայց պատասխան չառի. յետոյ քիչ մը աւելի ուժով—պատասխան չի կայ։ Յետոյ հետզհետէ աւելի ուժով, մինչեւ որ վերջապէս տունը թնդացուցի, յաջորդուն մտախոհութեանս մէջ. և սակայն Նորէն պատասխան չառի։

«Բարի պէս խուլ է», մտածեցի. և յիշեցի թէ քովս քսուելով անցած ատենը իր աչքերուն մէջ նշմարած էի մտաբեր նայուածք մը, քարացած մարդոց նայուածքին պէս։

Նորէն ներս մտայ տունէն։ Հոն էր, նստած անշարժ կրակին առջեւ, միեւնոյն ցնորքին մէջ։ Հաղացի նախ կամաց. յետոյ աւելի բարձրաձայն և վերջապէս այնքան ուժով որ կոկորդս պիտի պատռէր քիչ մնաց. և սակայն բնաւ չէր շարժեր այդ գլուխը որ ծռած էր կրակին վրայ և ձեռքերուն մէջ թաղուած։ Վերջապէս քայլ մ'առի դէպ առաջ. յետոյ երկրորդ մը. և ի վերջոյ ինքզինքս գրեթէ իր ետեւի օդահիւս կապերտին վրայ։ Մտքէս չէր անցներ թէ մէկ մը անգամ կեց պիտի ըլլար իմ ներկայութիւնս ուստի կապերտին ծայրը կեցայ յանձնելով իրեն։ Նորէն հաղացի բայց առանց ամենափոքր արդիւնք մը յառաջ բերելու։ Այն ատեն միտքս դրի խնդրեր բայց մտածեցի թէ աւելի անվնաս պիտի ըլլար իբր օտարական մը խոսիլ դէպ մեկնիմեկ ինքզինքս ճանչցնելու համար։

—Ներողութիւն կը խնդրեմ, բայց մարդ չկա՞յ հոս.

Պատասխան չառի։

—Քէֆբլ Գէրիկի ճամբան այս է։

Նորէն պատասխան չկայ։

—Պատսպարան մը կուտա՞ք ինձ, և վերջապէս յուսահատական ձիչ մը արձակեցի։

Իմ բոլոր ճիգերս ամենաղդալի արդիւնք մը յառաջ չբերին։ Մեծ յուսահատութիւն մը էի հիմա։ Քարի պէս խուլ բլոկներու էր։

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԵԱՆՃՈՒՆ
(Շարունակելի)